

Noorderlicht

Noorderlicht

Noorderlicht

Jaarverslag 2025

INHOUD

1.	Inleiding	03
2.	Tentoonstellingen en publieksprogramma	04
3.	Marketing en communicatie	12
4.	Talentontwikkeling en educatie	16
5.	Organisatieontwikkeling	17
6.	Makers, medewerkers, samenwerkingen, subsidiegevers	19
7.	Bestuursverslag	21
8.	Tot slot	24
9.	Persbijlage	25

Inleiding

Welkom in de knoop

Een knoop ontstaat wanneer lijnen elkaar blijven ontmoeten. Wanneer beweging zich verdicht en richting tijdelijk oplost. In een knoop heb je geen overzicht. Want alles staat onder spanning, en alles raakt ook alles. Een knoop ontwarren vraagt tijd. En aandacht. Het vereist geduldigheid om soms juist niet meteen alles uit de knoop te willen halen.

De wereld waarin we leven vertoont steeds meer van deze eigenschappen en technologie speelt daarin een centrale dagelijkse rol. Ze loopt door landschappen en lichamen, door bestuur en dagelijks leven, door economie, zorg en verbeelding. We eten, we lezen, we slapen, en we daten allemaal met technologie. Digitale infrastructuren organiseren in rap tempo en leggen vast wat bewaard mag worden. Maar van wie eigenlijk? Ze zijn aanwezig in wat groeit, wat wordt gemeten, maar ook wat wordt herinnerd en wat verdwijnt. En hoe eigenlijk?

De knoop is daarmee een conditie van deze tijd: een manier om te begrijpen hoe technologische systemen functioneren in relatie tot macht en samenleving. Onze knopen verbinden werelddelen en datacentra, maar ook beleid en uitvoering, besluitvorming en automatisering. Ze brengen nabijheid en afstand samen. Ze creëren afhankelijkheden, verschuivingen en nieuwe vormen van kwetsbaarheid. In een knoop is geen enkele lijn autonoom. En elke beweging heeft gevolgen elders.

Noorderlicht is zo'n knoop. Als platform voor fotografie en lens-based media zijn we meer dan alleen een presentatieplek. We zijn een plek waar beelden worden gemaakt, gelezen en bevraagd. Waar artistieke praktijk en maatschappelijke analyse elkaar raken. Waar fotografen en lens-based makers werken aan het zichtbaar maken van wat zich anders aan het oog onttrekt: systemen, structuren, de logica van macht die zich verstoppt in infrastructuur. Noorderlicht brengt samen wat anders gescheiden blijft: kunst en onderzoek, lokaal en mondiaal, het persoonlijke en het politieke. De 30e Noorderlicht Biënnale *Machine Entanglements* vertrok vanuit dit besef: hoe werd technologie dat allesomvattende systeem wat zich niet laat reduceren tot innovatie of toepassing? AI, data en digitale netwerken functioneren als organiserende krachten in economie, klimaat, voedselproductie, communicatie en geheugen. Ze sturen hoe besluiten tot stand komen, hoe risico's worden berekend maar ook hoe waarde wordt toegekend. Ze schrijven zich geruisloos in ons DNA en onze infrastructuren.

In 2025 werd deze knoop zichtbaar op meerdere niveaus tegelijk: op mondiale schaal, waar technologie steeds nadrukkelijker onderdeel is geworden van complexe geopolitiek en machtsvorming. In de manier waarop staten en bedrijven investeren in AI, data-extractie en automatise-

ring. In de rol die technologie speelt in grensbeheer, surveillance, energiepolitiek en kennisproductie. Op de manier waarop we onze natuur bewaren en onderhouden en begrijpen.

De opening van onze Noorderlicht-biënnale in het Nederlandse paviljoen op de Wereldtentoonstelling in Osaka maakte deze samenhang scherp voelbaar: op dé plek waar nationale representatie en wereldpolitiek samenkomen, voelden we hoe sterk systemen van innovatie verweven zijn met beleid en macht, maar zichtbaar werd het pas echt in de zeven tentoonstellingslocaties van de biënnale in Groningen, Friesland en Drenthe: de 72 kunstenaars in *Machine Entanglements* bewogen en verbonden zich binnen deze knoop. Hun werk maakt soms pijnlijk zichtbaar hoe systemen ordenen, classificeren en uitsluiten. Hoe automatisering besluitvorming verschuift. Hoe beelden en data niet alleen representeren, maar ook actief ingrijpen in hoe de wereld wordt gelezen. Dit soort werken vragen om concentratie en om het vermogen om te blijven kijken waar processen niet vanzelf spreken. En daar wordt voelbaar hoe sterk onze werkelijkheid is afgestemd op efficiëntie en voorspelbaarheid, en tegelijk ook hoe beperkt de ruimte is voor afwijking, twijfel en meerstemmigheid.

Voor Noorderlicht markeerde daarmee 2025 een verdere verdieping van een langer ingezette koers. Wat begon als een maatschappelijk georiënteerd fotografie festival is uitgegroeid tot een platform voor lens-based media, onderzoek en reflectie. In de samenwerking met medewerkers, deelnemers, partners en kennisinstellingen werd in 2025 ook ruimte gemaakt voor onderzoek dat technologie benadert als onderdeel van onze nieuwe gedeelde werkelijkheid. Deze manier van werken vraagt om zorgvuldigheid en bestuurlijke scherpste, zeker in een culturele sector die structureel onder druk staat.

Ik ben trots op het team en de vrijwilligers, die met aandacht en precisie het verschil maken, dag in dag uit. Ik ben dankbaar voor de kunstenaars, partners, fondsen en overheden die vertrouwen gaven in deze koers. Dat vertrouwen nemen we serieus. We blijven de komende jaren ruimte maken voor kritische verbeelding, ook wanneer het schuurt. Want juist daar ontstaat betekenis.

Noorderlicht markeert daarmee ook een positie. De erkenning dat technologie geen extern gegeven is, maar óók een kracht die vraagt om aandacht, reflectie en institutionele moed. De lijnen zijn allemaal met elkaar verbonden. Wat rest is de vraag hoe we ons daarin bewegen.

Roosje Klap
Algemeen en Artistiek directeur Noorderlicht

Noorderlicht 2025 in vogelvlucht Tentoonstellingen en publieksprogramma

2025 stond voor Noorderlicht in het teken van de 30e editie van de Noorderlicht Biënnale *Machine Entanglements*, waarin werd onderzocht hoe technologie, ecologie en samenleving onlosmakelijk met elkaar verweven zijn. De biënnale kwam tot stand in samenwerking met culturele en maatschappelijke partners in binnen- en buitenland, waaronder het Adam Mickiewicz Instituut in Warschau, en bood een platform voor artistieke en maatschappelijke uitwisseling.

De aftrap vond plaats in het Nederlands paviljoen tijdens de Wereldtentoonstelling in Osaka op voorzet van het Nieuwe Instituut, waarna het programma zich ontvouwde op zeven locaties in Noord-Nederland: vanuit de voormalige tabaksfabriek Niemeyer in Groningen verspreidde de biënnale zich naar regionale musea, presentatieplekken en bijzondere landschappelijke locaties, waaronder een brouwerij op Vlieland. Door deze spreiding werd de thematiek verbonden met uiteenlopende contexten: industrieel erfgoed, stedelijke infrastructuren en kwetsbare natuurgebieden. Dit maakte ruimte voor internationale en nationale kunstenaars, maar ook voor samenwerking met lokale gemeenschappen.

Een belangrijk onderdeel van de publieksbenadering was de inzet van twee kinderdirecteuren, Jep (10) en Ino (11). Zij dachten mee over inhoud en toegankelijkheid en brachten een scherp perspectief vanuit hun eigen generatie. In de zomer verzorgde Ino rondleidingen voor jong publiek, wat zorgde voor directe betrokkenheid en grote waardering van bezoekers.

'I truly appreciate my long-standing collaboration with Noorderlicht. My work always got an outstanding presentation. Photography is the most important form of communication of our time and is currently undergoing profound transformation.'

Michael Najjar (DE), deelnemende kunstenaar *Machine Entanglements* (Museum Belvédère, Niemeyer, De Proef)

Naast de biënnale realiseerde Noorderlicht een aanvullend programma waarin kritische reflectie op digitale beeldcultuur, regionale verankering en talentontwikkeling centraal stonden. Het tweede deel van *Pixel Perceptions: Into the Eye of AI* onderzocht de invloed van kunstmatige intelligentie op beeldproductie en publieke waarneming. In samenwerking met Museum Dr8888 werd de industriële geschiedenis van Philips in Drachten verbonden aan actuele vragen over arbeid en technologische innovatie. Projecten met Academie Minerva en Pride Photo boden ruimte aan opkomende makers en nieuwe perspectieven. Met *What Have We Done?* in samenwerking met World Press Photo werd het gesprek over beeldethiek en collectieve herinnering verdiept, terwijl *Rauw Vermogen* en *Van ons, voor morgen* fotografen uit Noord-Nederland opdrachtruimte boden.

Het publieksprogramma Digital Mirror verbond deze projecten met lezingen, symposia, workshops en inclusieve rondleidingen, en versterkte zo de dialoog over technologie, beeldcultuur en maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Tentoonstellingen

Pixel Perceptions: Into the Eye of AI
27 oktober 2024 – 19 januari 2025
Akerk & Noorderlicht galerie, Groningen

Met *Pixel Perceptions: Into the Eye of AI* onderzocht Noorderlicht hoe kunstmatige intelligentie de productie, circulatie en interpretatie van beelden fundamenteel verandert. De tentoonstelling vormde een inhoudelijke opmaat naar de Noorderlicht Biënnale *Machine Entanglements* en richtte zich op de maatschappelijke impact van AI op journalistiek, kunst en publieke beeldvorming.

Nu AI-gegenereerde beelden zich snel verspreiden en de grens tussen feit en fictie onder druk staat, bood de tentoonstelling bezoekers handvatten om kritisch te kijken naar nieuwe vormen van beeldproductie. Door artistieke en onderzoeksmatige perspectieven te combineren, maakte *Pixel Perceptions* zichtbaar hoe algoritmen bepalen wat zichtbaar wordt en hoe machtsstructuren zich verplaatsen naar digitale infrastructuren.

De tentoonstelling droeg bij aan visuele geletterdheid en stimuleerde reflectie op auteurschap, representatie en verantwoordelijkheid binnen een geautomatiseerde beeldcultuur. Daarmee legde het project een inhoudelijke en publieksgerichte basis voor de verdere thematische verdieping voor de Noorderlicht Biënnale in 2025.

'A retrospective exhibition taking place in Groningen, Johannesburg and Dhaka curated by artist and photographer Cristina de Middel on the 70th anniversary of World Press Photo, looks at how images construct meaning, reflecting on visual patterns found in different eras, to promote a more nuanced engagement with visual storytelling.'

the Guardian, 'World Press Photo at 70 – in pictures',
Matt Fidler, 21 september 2025

75 jaar Philips Drachten: Mens, Machine en Maatschappij
1 maart – 28 september 2025
Museum Dr8888, Drachten

In Museum Dr8888 was de tentoonstelling *75 jaar Philips Drachten: Mens, Machine en Maatschappij* te zien, een eerbetoon aan de geschiedenis van de ontwikkel- en productielocatie van Philips in Friesland; maar ook een reflectie op de toekomst van technologie en arbeid in de regio sinds 1950. Oud-medewerkers deelden persoonlijke herinneringen, terwijl de Ingenieurs van nu vertelden over actuele technologische ontwikkelingen en toekomstige uitdagingen, en hun verhalen zijn vastgelegd in filmportretten door Noordelijke makers Eva van Barneveld en Johanneke Dijkstra en in fotografie door Jedidja Smalbil. Bezoekers werden uitgenodigd om eigen herinneringen en ideeën toe te voegen aan een groeiende tijdlijn, waarmee verleden en toekomst met elkaar in gesprek werden gebracht. Het inhoudelijk voorstel voor deze tentoonstelling werd ontwikkeld door Roosje Klap; Noorderlicht verzorgde de volledige productie in nauwe samenwerking met Museum Dr8888.

World Expo Osaka Kansai 2025, Japan
18 april – 12 mei 2025
Nederlands paviljoen, Wereldtentoonstelling Japan

Op uitnodiging van Het Nieuwe Instituut presenteerde Noorderlicht werk tijdens Expo 2025 Osaka Kansai. Binnen het internationale thema *Common Ground: creating a new dawn together* onderzocht de presentatie hoe kunst en beeldcultuur bijdragen aan reflectie op technologische en ecologische transitie. De bijdrage van Noorderlicht richtte zich op de relatie tussen mens, technologie en leefomgeving en sloot inhoudelijk aan bij de thematiek van *Machine*

Entanglements. Door deelname aan de World Expo positioneerde Noorderlicht zich binnen een internationaal netwerk van kunstenaars, onderzoekers en instellingen die werken aan nieuwe perspectieven op innovatie en maatschappelijke verantwoordelijkheid. De presentatie bood internationale zichtbaarheid en stimuleerde kennisuitwisseling, waarbij kunst werd ingezet als kritische en verbindende vorm van reflectie op mondiale vraagstukken.

'Voor iedereen is het belangrijk om te weten hoe de digitale tools die je gebruikt ongeveer in elkaar steken. Als je niet weet hoe het werkt en wat je er mee kan, dan beperkt dat je verbeelding.'

Rosje Klap bij *Nooit Meer Slapen*, VPRO, 23 augustus 2025

DREAMS: Een verkenning van geheugen, emotie en onderbewuste beelden

22 – 25 april 2025

Noorderlicht galerie, Groningen

Met *DREAMS* bood Noorderlicht ruimte aan jonge makers die werk presenteerden rond geheugen, emotie en onderbewuste beeldvorming. De tentoonstelling onderzocht hoe innerlijke belevingswerelden zich vertalen naar visuele verhalen en hoe persoonlijke herinneringen en verbeelding invloed hebben op identiteit en waarneming. In een beeldcultuur die vaak gericht is op snelheid en directe consumptie, bracht *DREAMS* aandacht voor introspectie en zintuiglijke ervaring. Het project droeg bij aan talentontwikkeling en versterkte de verbinding tussen kunstonderwijs, professionele praktijk en publiek. Daarmee stimuleerde het project de doorstroom van jonge makers binnen het culturele veld.

Graduation Show: Academie Minerva

14 – 19 juni 2025

Noorderlicht galerie, Groningen

De samenwerking met Academie Minerva binnen de Graduation Show bood afgestudeerde kunstenaars een professioneel presentatieplatform en bracht studenten, publiek en culturele organisaties samen. Door deze samenwerking draagt Noorderlicht bij aan de zichtbaarheid van opkomend talent en aan de versterking van de regionale culturele infrastructuur. In een werkveld waarin startende makers vaak beperkte toegang hebben tot presentatieplekken, vormt dit project een belangrijke schakel tussen

opleiding en beroepspraktijk. Tegelijkertijd stimuleert het uitwisseling tussen generaties makers en publiek. De tentoonstelling werd geïncubated door Academie Minerva.

IN FULL COLOUR: Onder de huid, in het licht

22 – 28 juni 2025

Noorderlicht galerie, Groningen

IN FULL COLOUR bracht jonge fotografietalenten uit Nederland, Ierland en Duitsland samen rond thema's als queer zichtbaarheid, identiteit en intimiteit. De tentoonstelling onderzocht hoe zelfbeeld en verbondenheid zich ontwikkelen binnen persoonlijke en maatschappelijke contexten en hoe fotografie kan bijdragen aan herkenning en representatie. De internationale samenwerking versterkte uitwisseling tussen educatieve en culturele instellingen en sloot aan bij actuele maatschappelijke discussies rond inclusiviteit en zichtbaarheid. Door jonge makers een internationaal podium te bieden, stimuleerde het project artistieke ontwikkeling en verbreding van perspectieven binnen hedendaagse beeldcultuur.

Opening *Machine Entanglements* in Niemeyer, Groningen. Foto: Tim van der Kuip

Noorderlicht Biënnale: Machine Entanglements

12 juli – 7 september 2025

7 locaties in Noord Nederland

Met de 30e editie van de Noorderlicht Biënnale onderzocht *Machine Entanglements* de verwevenheid van technologie, ecologie en samenleving. De biënnale vertrok vanuit de gedachte dat technologische systemen niet losstaan van onze leefomgeving, maar diep ingrijpen in natuurlijke processen, sociale structuren en collectieve herinnering. Internationale kunstenaars toonden hoe technologie onze manier van kijken, werken en samenleven beïnvloedt. De biënnale combineerde artistiek onderzoek met maatschappelijke reflectie en nodigde bezoekers uit om hun eigen

positie binnen technologische transitie te bevragen. Door de tentoonstelling te spreiden over verschillende locaties in Groningen, Friesland en Drenthe werd de thematiek verbonden met verschillende regionale contexten. Deze opzet vergrootte het publieksbereik, stimuleerde samenwerking tussen instellingen en versterkte de culturele infrastructuur in Noord-Nederland.

'De schrijversresidentie bij DE PROEF als onderdeel van de biënnale heeft me de mogelijkheid geboden om mijn praktijk verder uit te breiden. Niet alleen was ik hierdoor in staat om vanuit een belichaamde ervaring over menselijke en niet-menselijke verhalen van de tuinen van de landbouwschool in de Proefkolonie Frederiksoord te schrijven, maar ook maakte ik hier kennis met een hele community (REPEAT) die zich internationaal bezighoudt met mijn thematiek: veen, turf en post-kolonialisme.'

Lilian Anneloes (NL), schrijversresident, auteur van essay voor de catalogus *Machine Entanglements*, ook te lezen op de website.

Groningen – Niemeyer: Het dubbele gezicht van vooruitgang

In de voormalige Niemeyerfabriek werd het industriële verleden van de regio verbonden met hedendaagse technologische ontwikkelingen. De tentoonstelling onderzocht hoe innovatie economische groei kan stimuleren, maar ook sociale en ecologische spanningen zichtbaar maakt. Door het historische karakter van de locatie te koppelen aan actuele vraagstukken rond automatisering en extractie, ontstond een gelaagde reflectie op vooruitgang en verantwoordelijkheid. De presentatie bood bezoekers een context waarin verleden, heden en toekomst met elkaar in gesprek gingen.

Groningen – Tschumipaviljoen: Onzichtbare infrastructuur

In het Tschumipaviljoen stond de rol van digitale en elektromagnetische infrastructuur centraal. De presentatie maakte zichtbaar hoe radiosignalen, datastromen en communicatie-

Machine Entanglements: Umberto Diecinove, *I N S C T S*, fotografie, 2023. Achter: Susanne Kriemann, *Hey Monte Schlacko*, *Dear Slagorg*, fotografische installatie met AI-collages op textiel en papier, 2024 en Špela Petrič, *Operational Bodies*, video en textielprint, 2024-ongoing. De Proef, Drenthe.

Foto: Peter Tijhuis

systemen onze leefomgeving vormgeven, vaak buiten ons bewustzijn. Door deze systemen ervaarbaar te maken, werden bezoekers uitgenodigd om na te denken over afhankelijkheid, controle en eigenaarschap binnen digitale netwerken. De presentatie sloot aan bij maatschappelijke discussies rond transparantie en digitale autonomie.

'Mijn werk hing prachtig in Museum Belvédère in Heerenveen, zelfs mijn bovenbuurvrouw in Amsterdam had het gezien, ik heb veel goede reacties gekregen. Een ontmoeting met andere deelnemers op de opening bracht me later in het jaar naar Warschau.'

misha de ridder (NL), deelnemende kunstenaar Machine Entanglements (Museum Belvédère)

Friesland – Museum Dr8888: Mens en machine

In Drachten onderzocht de tentoonstelling hoe technologische systemen menselijke waarneming, arbeid en lichamelijke beïnvloeden. De presentatie verbond de industriële geschiedenis van de regio met hedendaagse ontwikkelingen in data, automatisering en biotechnologie. Door te laten zien hoe het menselijk lichaam steeds vaker wordt vertaald naar meetbare systemen, maakte de tentoonstelling zichtbaar hoe technologie onze zelfbeleving en sociale relaties verandert. Daarmee droeg het project bij aan reflectie op de rol van technologie in het dagelijks leven.

Vlnr: curator Rosa Wevers, directeur en co-curator Roosje Klap en Noorderlichtkinderdirecteur Ino (11) van Noorderlicht op een projectie van kunstenaar Rick Silva. Foto: Nienke Maat

Friesland – Museum Belvédère: Het landschap kijkt terug

In Museum Belvédère werd onderzocht hoe technologie onze relatie met natuur en landschap structureert. De tentoonstelling liet zien hoe meetinstrumenten, camera's en datamodellen onze blik op de natuurlijke wereld beïnvloeden. Door het perspectief te verschuiven naar het landschap zelf ontstond ruimte voor reflectie op wederkerigheid en ecologische verantwoordelijkheid. De presentatie maakte zichtbaar hoe natuurlijke systemen reageren op menselijke ingrepen en hoe technologie zowel inzicht als vervreemding kan veroorzaken.

Drenthe – De Proef: Tuintradities en technoteelt

De tentoonstelling in De Proef richtte zich op landbouw, voedselproductie en technologische innovatie. Het project onderzocht hoe digitale systemen en sensortechnologie landbouwpraktijken veranderen en welke gevolgen dit heeft voor biodiversiteit en voedselketens.

Naast bijdragen van kunstenaars bood deze locatie ruimte aan een internationale Student Open Call. Door jonge makers actief te betrekken ontstond een experimentele omgeving waarin artistiek onderzoek, educatie en toekomstverbeelding samenkwamen. Het project droeg bij aan kennisdeling en publieksbetrokkenheid rond actuele vraagstukken in landbouw en duurzaamheid.

Friesland – Brouwerij Fortuna, Vlieland: Het onzichtbare zichtbaar

Op Vlieland richtte de presentatie zich op geologische en ecologische processen die zich buiten het menselijk waarnemingsvermogen afspelen. De tentoonstelling onderzocht hoe beeldtechnologie kan functioneren als instrument om langzame en onzichtbare transformaties zichtbaar te maken.

Door aandacht te besteden aan processen zoals geologische verschuivingen en materiaalcringen, werd het publiek uitgenodigd om na te denken over tijd, schaal en menselijke invloed op natuurlijke systemen. De presentatie verbond kunst, wetenschap en ecologie en benadrukte de kwetsbaarheid van landschappen en ecosystemen.

Friesland – Tresoar, Leeuwarden: Ynfa (ism Arcadia)

In Tresoar, museum, archief en bibliotheek van Fryslân, presenteerde Noorderlicht in samenwerking met Arcadia de installatie Ynfa van Hedwich Rooks. In de ronde tentoonstellingsruimte stond de verborgen Zuidwalvulkaan centraal, een geologisch fenomeen onder de Waddenzee dat zich grotendeels aan het menselijk oog onttrekt.

De installatie bracht gesteenten, infraroodlicht, video en geluid samen en onderzocht hoe ondergrondse processen

zoals warmte, magnetisme en tektonische verschuivingen ons landschap mede vormgeven. Door kunst, geologie en verbeelding met elkaar te verbinden, maakte de presentatie het onzichtbare voelbaar en tastbaar.

De samenwerking met Arcadia en Tresoar versterkte de regionale verankering van de biënnale in Friesland en sloot aan bij de bredere thematiek van *Machine Entanglements*, waarin technologie, ecologie en erfgoed met elkaar worden verbonden.

'The exhibition *What Have We Done?* was one perspective on our history; daring, thoughtful, and intentionally questioning; words that also reflect our partnership with Noorderlicht. In less than six months, we built this collaboration from scratch. Working with them was smooth, energetic and highly professional. By pairing our international exhibition with local talent, Noorderlicht created a powerful perspective on our history.'

Babette Warendorf (NL), director exhibitions and fundraising World Press Photo, partner What Have We Done?

What Have We Done? Unpacking Seven Decades of World Press Photo

20 september – 26 oktober 2025
Niemeyer, Groningen

Ter gelegenheid van het 70-jarig jubileum van World Press Photo presenteerde Noorderlicht de wereldpremière van *What Have We Done?*. De tentoonstelling onderzocht hoe fotojournalistiek bijdraagt aan collectieve beeldvorming en maatschappelijke narratieven.

Door historische en hedendaagse beelden samen te brengen bood de tentoonstelling ruimte voor reflectie op de rol van fotografie in verslaggeving en herinnering. In een tijd waarin vertrouwen in media onder druk staat, benadrukte het project het belang van visuele geletterdheid en kritisch kijken. Vanwege grote publieke belangstelling werd de tentoonstelling verlengd en bereikte zij een breed en divers publiek.

Rauw Vermogen: Nieuwe beeldverhalen over economie, werk, land en leven

20 september – 26 oktober 2025

Niemeyer, Groningen

Rauw Vermogen onderzoekt hedendaagse economische en maatschappelijke ontwikkelingen in Noord-Nederland. De tentoonstelling bracht beeldverhalen over werk, landbouw, zorg, digitalisering en ondernemerschap en liet zien hoe regionale economieën veranderen. Door te focussen op persoonlijke verhalen en lokale initiatieven gaf het project een genuanceerd beeld van een regio in transitie. Tegelijkertijd bood het jonge fotografen ruimte om nieuwe perspectieven te ontwikkelen en stimuleerde het project publieksbetrokkenheid bij regionale vraagstukken.

Van ons, voor morgen

27 september 2025 – 1 maart 2026

Fraeylemaborg, Slochteren

Van ons, voor morgen bracht verhalen uit het Groningse Slochteren samen en vormde het sluitstuk van de vierjarige samenwerking met BPD Cultuurfonds binnen het programma Hernieuwde Energie. In het project werkten bewoners en fotografen samen om persoonlijke verhalen vast te leggen rond landschap, identiteit en de gevolgen van gaswinning. Door bewoners actief te betrekken ontstond een gelaagd en participatief project dat lokale stemmen zichtbaar maakte. Het project benadrukte de rol van beeldcultuur in collectieve herinnering en maatschappelijke verwerking en droeg bij aan dialoog over regionale geschiedenis en toekomst.

Rondleiding World Press Photo. Foto: Tim van der Kuip

Publieksprogramma

Digital Mirror: Machine Vision

9 januari 2025

Een workshop en symposium waarin beeldmakers, onderzoekers en publiek in gesprek gingen over hoe machines kijken en hoe deze vormen van 'machine vision' ons begrip van realiteit beïnvloeden. De presentaties richtten zich op AI, surveillance en de maatschappelijke impact van deze technologieën. De urgentie van dit programma lag in de snelle normalisering van geautomatiseerde beeldherkenning en algoritmische besluitvorming. Door deze technologieën zichtbaar en bespreekbaar te maken, werd een breed publiek uitgenodigd om kritisch te reflecteren op de rol van machines in beeldvorming en kennisproductie.

Met en door: Martine Stig, Babusi Nyoni, Daniel Leix Palumbo en Nadia Piet.

'Het was de bedoeling te laten zien dat Groningen meer is dan ellende van aardbevingen, zoutwinning of sociale achterstand in Oost-Groningen. Hier wonen zoveel bijzondere mensen met mooie verhalen. Daarmee zijn onze foto's een aparte hoek in de tentoonstelling.'

Dagblad van het Noorden, 'Groningse fotografe Jedidja Smalbil brengt schippersverhalen tot leven in jubileumtentoonstelling World Press Photo', Jedidja Smalbil, 21 september 2025

Digital Mirror: Rondleiding met tolk Nederlandse Gebarentaal

18 januari 2025

Een speciale rondleiding en gesprek met bezoekers uit de dovencommunity en horenden, waarin werd stilgestaan bij de toegankelijkheid van AI-gegenereerde beelden en hoe beeldvorming kan worden ervaren door mensen met een auditieve beperking. Dit programma ontstond vanuit de noodzaak om de tentoonstelling inclusiever en toegankelijker te maken en om technologie en beeldcultuur vanuit verschillende zintuiglijke perspectieven te benaderen. De samenwerking met het door doven gerunde café Luhu en

dovenorganisatie Turkoos zorgde voor een gelijkwaardige dialoog en een sterke verankering in de gemeenschap.

Digital Mirror: Breaking the News (ESNS Art Talent van Hier Route)

18 januari 2025

Breaking the News is onderdeel van de Noorderlicht tentoonstelling Pixel Perceptions. Speciaal voor Talent van Hier presenteerde Franc Archive een live-performance waarbij hij zijn scherm deelde met het publiek en in realtime het nieuws manipuleerde. Het programma sloot aan bij de actuele discussie rond desinformatie en de invloed van beeldbewerking en AI op journalistieke betrouwbaarheid. Door het maakproces zichtbaar te maken, werd het publiek actief betrokken bij het herkennen en bevragen van gemanipuleerde beeldvorming.

Helpdesk: Social Socials

13 januari 2025

Als onderdeel van de campagne Make Socials Social Again hielp dit evenement bezoekers bij het verkennen van social media buiten de grote technologieplatforms. In de helpdesk maakten bezoekers kennis met alternatieve platforms die gericht zijn op veiligheid, inclusiviteit en communityvorming. De urgentie van dit programma lag in de groeiende zorgen over datamonopolies, privacy en algoritmische beïnvloeding van publieke communicatie. Het programma bood praktische handvatten om digitale autonomie te vergroten.

'Een familiale sfeer, samen op zoek gaan naar oplossingen en mooie dingen doen met elkaar; zo was de samenwerking met Noorderlicht. En eerlijk is eerlijk: het zijn gewoon hele toffe mensen om mee te werken.'

Rick Datema, floormanager Niemeyer

Dagelijkse rondleiding in de Niemeyer tijdens Machine Entanglements

12 juli – 7 september 2025

Tijdens de biënnale konden bezoekers dagelijks deelnemen aan rondleidingen door *Machine Entanglements* in de Niemeyer. Rondleidingen werden verzorgd door Noorder-

licht directeur en co-curator Roosje Klap, kinderdirecteur Ino en het educatieteam. Nieuw dit jaar was de introductie van speciale kinderrondleidingen door Ino, waarmee jonge bezoekers actief werden betrokken bij complexe thema's rond technologie, ecologie en samenleving. De rondleidingen speelden een belangrijke rol in het toegankelijk maken van de tentoonstelling en stimuleerden directe interactie tussen publiek en organisatie.

'Participating in Noorderlicht positioned my work within a rigorous international framework and expanded its reach to new public and institutional audiences. The curatorial support and visibility of the biennial have directly strengthened my capacity to pursue future large-scale, cross-border projects and partnerships.'

Clint Baclawski, deelnemende kunstenaar *Machine Entanglements* (Museum Belvédère)

Symposium Radioscapes: Datawalk en symposium 31 augustus 2025

Tijdens dit symposium stond het werk van Christy Westhovens centraal. Samen met Critical Infrastructure Lab en Kunstpunt Groningen verkenden deelnemers de onzichtbare infrastructures van radiosignalen die ons dagelijks omringen. Het programma bestond uit een datawalk in de publieke ruimte en een verdiepend symposium. De urgentie van dit programma lag in het zichtbaar maken van digitale en elektromagnetische infrastructures die onze leefomgeving en communicatie vormgeven, maar vaak buiten ons bewustzijn blijven. Door deze systemen tastbaar te maken, ontstond een gesprek over eigenaarschap, controle en de politieke dimensie van technologische netwerken.

Future Fragments: Filmprogramma en symposium 5 – 6 september 2025 Niemeyer, Groningen

Geïnspireerd door de uitspraak van William Gibson dat de toekomst al bestaat maar ongelijk verdeeld is, onderzocht Future Fragments hoe technologie ons dagelijks leven, onze cultuur en onze toekomstbeelden beïnvloedt. Het programma sloot inhoudelijk aan bij *Machine Entanglements* en

werd mogelijk gemaakt door het Adam Mickiewicz Instituut. Op vrijdag werd een filmprogramma gepresenteerd met werk van Poolse en internationale kunstenaars. Op zaterdag volgde een rondleiding en een internationaal panelgesprek waarin makers, denkers en publiek met elkaar in gesprek gingen over technologische verbeelding en maatschappelijke verandering. Het programma benadrukte internationale uitwisseling en interdisciplinair denken.

Pop-Up Festival: What Have We Done? 20 september 2025 Niemeyer, Groningen

Parallel aan de World Press Photo tentoonstelling bracht dit pop-upfestival de thematiek van visuele journalistiek en beeldethiek tot leven. Het programma was gericht op het versterken van visuele geletterdheid en het stimuleren van reflectie op de rol van fotografie in maatschappelijke beeldvorming. Bezoekers konden deelnemen aan talks, waaronder een bijdrage van World Press Photo Executive Director Joumana El Zein Khoury, en interactieve workshops. De urgentie van het festival lag in het vergroten van kritisch mediabewustzijn in een tijd waarin beeldinformatie steeds sneller circuleert.

'Pijnlijk inderdaad, maar ook bijzonder moedig hoe World Press Photo zijn 70ste verjaardag luister bijzet met een zelfkritische, soms ontluisterende maar ook komische tentoonstelling.'

De Volkskrant, '70 jaar World Press Photo', Arno Haijtema, 22 september 2025

Groninger Museumnacht 20 september 2025 Niemeyer, Groningen

Tijdens de Groninger Museumnacht trok de tentoonstelling What Have We Done? Unpacking 7 Decades of World Press Photo een breed en divers publiek. Naast vrije toegang tot de tentoonstelling konden bezoekers deelnemen aan workshops en The Great Big Angry Fake News Quiz, waarin spel en educatie werden gecombineerd om bezoekers bewust te maken van desinformatie en mediagebruik. De avond werd afgesloten met een feestelijk programma dat nieuwe doelgroepen aan Noorderlicht wist te verbinden.

Machine Entanglements: Diana Gheorghiu, *You Are Light and Cabbage*, video en metaal tabernakel, sculptuur, 2025. De Proef, Drenthe

WinterWelVaart 19 – 21 december 2025 Noorderlicht galerie, Groningen

Tijdens Winterwelvaart opende Noorderlicht haar deuren voor een breed publiek dat de binnenstad van Groningen bezoekt tijdens dit maritieme en culturele winterfestival. Bezoekers kregen toegang tot tentoonstellingen, rondleidingen en laagdrempelige publieksactiviteiten. Deelname aan Winterwelvaart bood een belangrijke kans om nieuw en lokaal publiek te bereiken dat minder vanzelfsprekend musea bezoekt. Het programma droeg bij aan de zichtbaarheid van Noorderlicht binnen de stad en versterkte de verbinding tussen kunst, erfgoed en de stedelijke gemeenschap.

'Het vrijwilligerswerk bij Noorderlicht geeft me veel energie. In dit warme, toegankelijke team dragen we samen bij aan een prachtig podium voor beeldtaal in Groningen.'

Klazien Schiphouwer, publieksmedewerker Noorderlicht

Fotograaf Jedidja Smalbil over haar fotoserie die ze in opdracht maakte voor de tentoonstelling 'Rauw Vermogen', Niemeyer, oktober 2025. Ook in beeld: werk van Hannah Stienstra (midden) en Nienke Maat (links).

Foto: Tim van der Kuip

Marketing en communicatie

Onze marketing en communicatie stond volledig in het teken van inhoudelijke positionering en publieksverbreding. We hebben nadrukkelijk ingezet op earned media, partnerschappen en inhoudelijke storytelling, waarbij de maatschappelijke urgentie van onze programmering centraal stond.

Website en emailmarketing

De website die afgelopen jaar is opgeleverd blijft kleine veranderingen ondergaan. Soms zijn het kleine technische problemen die moeten worden aangepakt, maar er is ook een uitgebreid inschrijfformulier ontwikkeld voor de nieuwsbrief. Bij het inschrijven kan men aangeven welke nieuwsbrieven men wil ontvangen. Dit zorgt ervoor dat we doelgerichte emailmarketing kunnen doen via Cloudmailer. We zijn bewust overstapt van Mailchimp naar een Nederlands product, dat ook gehost wordt in Nederland en voldoet aan de AVG. Hierdoor sluit het perfect aan bij de ambities van Noorderlicht om weg te stappen van Big Tech.

'We laten de mensen achter de producten zien en de maatschappelijke impact die die producten hadden. Door samen te werken met Noorderlicht en de kunstenaars kunnen we het bredere verhaal op museaal niveau brengen.'

Omrop Fryslân, Wybren Jorritsma, 22 maart 2025

Open source communicatie

In 2025 heeft Noorderlicht belangrijke stappen gezet in de gefaseerde overgang van Big Tech naar open source alternatieven. Deze transitie is geen plotselinge breuk, maar eerder een proces waar we voldoende tijd voor willen nemen. We hebben een verantwoordelijkheid naar onze waarden, maar ook naar ons publiek. We zien dat een groot deel van ons publiek zich nog op commerciële sociale media bevindt. Toegankelijkheid blijft voor ons essentieel. We willen onze community niet achterlaten, maar begeleiden naar veiligere en inclusievere digitale omgevingen. Daarom werkten we in 2025 met een hybride strategie. We zijn aanwezig gebleven op de Big Tech platforms en zijn begonnen met het opbouwen van een publiek op de open source kanalen. Deze aanpak vraagt om geduld en daarbij

willen we in 2026 ook meer in het vraagstuk duiken of ons publiek de waarde inziet van open source social media, of liever op een andere manier bereikt willen worden.

Cijfers socialmediakanalen Noorderlicht in 2025

LinkedIn	1.854
Facebook	10.634
Instagram	9.514
Mastodon	143
Bluesky	376
pixelfed	181
<u>Digitale nieuwsbrief</u>	<u>10.326</u>
TOTAAL	33.028

'I see this piece I developed for Noorderlicht as a first step towards a larger project, and so it was super important and valuable to be able to kickstart the research with your help.'

Nicolas Gourault (FR), deelnemende kunstenaar *Machine Entanglements* (Museum Belvédère, Niemeyer, De Proet)

Links: Alice Pallot, *Algues maudites*, fotografie, 2022–2024. Rechts: Tashiya de Mel, *Great Sandy River (Bleeding Mountain)*, fotografie, 2020–heden. Foto: Peter Tjihuis

Digital Mirror

Onder *Digital Mirror* maakt Noorderlicht in samenwerking met diverse partners een publieks- en educatieprogramma waarin de invloed van technologie en beeldcultuur op onze samenleving centraal staat. Dit programma biedt ruimte voor kritische reflectie en actieve betrokkenheid bij thema's zoals algoritmes en kunstmatige intelligentie op de beeldcultuur. Er zijn in 2025 diverse workshops en symposia georganiseerd. Ook waren er gratis rondleidingen tijdens *Machine Entanglements* in de Niemeyer en een verdiepend Pop-Up Festival tijdens de World Press Photo tentoonstelling. Daarnaast is er een serie essays op de website gepubliceerd rondom de thematiek van de biënnale en een aantal verdiepende interviews, zowel in tekst als in video format. In samenwerking met educatie realiseerden we de videoreeks *Reflections*, geproduceerd door Sixteenbynine. Hierin gaan makers in op proces, context en artistieke keuzes. Video's zijn gemaakt met Michael Najjar, Nina van Tuikwerd en Thomas Nolf, volledig ondertiteld en bedoeld voor (beginnende) makers en geïnteresseerde bezoekers.

Machine Entanglements: Nicololas Rupcich, *Archipelago Archive*, multichannel video, 2022–2024. Museum Belvédère, Oranjewoud

Earned media

Om de Biënnale landelijk op de kaart te zetten, werd een brede mediacampagne opgezet. De samenwerking met Dag en Nacht Media leverde ruim 100.000 pre-roll weergaven op en een weggeefactie in de VSR-podcast trok 41.607 luisteraars. Via radio — zowel regionaal als landelijk — werden meer dan 1,1 miljoen mensen bereikt. Een online campagne via Mediahuis zorgde voor bijna 290.000 vertoningen en 780 bezoekers naar de website.

Publieksbeleving

Het afgelopen jaar lag de focus op twee grote evenementen. Waar de Biënnale *Machine Entanglements* vooral reflecteerde op technologische beeldcultuur, bracht *What Have*

We Done? Unpacking 7 Decades of World Press Photo het gesprek terug naar journalistieke beeldethiek en de rol van fotografie in maatschappelijke waarheidsvinding. Deze combinatie versterkte onze profilering als instituut dat kritisch kijkt naar beeld, macht en verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd blijft Noorderlicht nadrukkelijk investeren in de verankering van fotografische praktijk in Noord-Nederland. Met tentoonstellingen als *Rauw Vermogen* en *Van Ons, Voor Morgen* boden we ruimte aan makers uit de regio en gaven we zichtbaarheid aan verhalen die geworteld zijn in lokale gemeenschappen, sociale vraagstukken en veranderende landschappen. Deze presentaties onderstreepden het belang van een sterke regionale basis, waarin talentontwikkeling, samenwerking en duurzame relaties met makers centraal staan, en vormden een inhoudelijk tegenwicht en aanvulling op onze internationale programmering.

'Zoals het nu op aarde gaat, rijden we tegen een muur aan'

Dagblad van het Noorden, 'Voor het grotere plaatje',
Joep van Ruiten, 23 augustus 2025

De Biënnale *Machine Entanglements* kreeg brede regionale en landelijke aandacht. NRC vatte de thematiek kernachtig samen: *"Als een tomaat of koe tegenstribbelt, te langzaam rijpt of weigert te kauwen, is het de mens die met technologie naar een manier zoekt om het natuurlijke onder de duim te krijgen. Hier gaat maakbaarheid over de grens en wordt iets controlerends."*

De pers herkende daarmee precies de spanningsboog van de tentoonstelling: technologie als vormende én controlerende kracht. Deze positionering werkte door in de publieksbeleving: De mediaan op confrontatie met de realiteit van zelflerende technologie lag op 3 uit 5. De impact zat niet in shock, maar in bewustwording: *"Wat is blijven hangen is hoe erg we de aarde aan het leegzuigen zijn: wat het allemaal kost om onze wereld op deze manier te laten draaien."* en *"Het is een heel mooi beeld, maar het blijkt niet echt te zijn. Je weet niet meer wat echt is."*

Uit de focusgroepen blijkt dat bezoekers de Biënnale als schurend en confronterend ervoeren, zonder dat Noorderlicht een expliciete mening oplegde. Dat werd als positief gewaardeerd: er was ruimte om eigen conclusies te trekken. Rondleidingen speelden een belangrijke rol in de impact. Bezoekers gaven aan dat het gesprek tijdens een rondleiding hen hielp om anders te kijken en dieper na te denken. Er is duidelijke behoefte aan meer gespreksmomenten, artist

talks en expliciete verdieping. Bezoekers willen niet alleen kijken, maar ook in dialoog gaan en uitgedaagd worden.

Uit het impactonderzoek blijkt verder dat 67,6% van de respondenten aangaf iets te hebben gezien wat zij nog niet eerder hadden gezien. De mediaan op inspiratie lag op 4 uit 5. Bezoekers benoemden vooral de veelheid aan perspectieven als kracht: *"Ik vond het mooi hoe er vanuit een veelheid aan aandachtspunten naar het onderwerp werd gekeken. Iedere keer dat je de hoek om ging werd er weer op een andere manier met het onderwerp omgegaan."*

Tegelijkertijd liet het onderzoek ook zien dat de communicatie over de opzet met meerdere locaties helderder kon: *"Het voelt alsof je in een gigantische bak met kunst wordt gegooid, maar je moet het vervolgens zelf allemaal uitzoeken."*

Deze feedback nemen we mee in de verdere professionalisering van onze publieksrouting en communicatie, met meer nadruk op duidelijke verwachtingen per locatie, bereikbaarheid en inhoudelijke accenten.

Met het zeventig jarig archief van *World Press Photo: What Have We Done? Unpacking 7 Decades of World Press Photo* versterkten we onze internationale zichtbaarheid aanzienlijk. Internationale zichtbaarheid, reputatieversterking en strategische impact.

Met *What Have We Done? Unpacking 7 Decades of World Press Photo* heeft Noorderlicht zich in 2025 nadrukkelijk gepositioneerd binnen het internationale debat over journalistiek, beeldethiek en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van fotografie. De tentoonstelling markeerde het 70-jarig jubileum van World Press Photo en koos expliciet voor een zelfkritische en reflectieve insteek. Dat inhoudelijke profiel werd internationaal herkend.

'De mogelijkheid om meerdere maanden aan een project te werken, heeft mij als maker de ruimte gegeven om diep in het leven te duiken van Tita, uit Slochteren. Ik vind de expositie met het werk van vijf fotografen met elk hun geheel eigen beeldtaal een prachtig eindresultaat en ben trots daar onderdeel van te mogen zijn.'

Sabina Theijs (NL), deelnemende fotograaf aan *Van Ons, Voor Morgen*, Fraaylemaborg, Slochteren

Nina van Tulkerd, *Ecologies of Memories*, 2025. De Proef, Drenthe.

De dekking kwam van internationaal toonaangevende titels zoals *The Guardian* (DA 95, 81.1M unieke bezoekers), *Financial Times* (dubbele pagina print), *The Art Newspaper* (DA 77), *Stern.de* (DA 85), *Digital Camera World* (DA 82) en *Amateur Photographer* (DA 65). De tentoonstelling genereerde: 52 publicaties (online, print en social), 734.000 geschatte directe views, 106 miljoen gecombineerd potentieel bereik, 507 sociale media-engagements en Publicaties met een gemiddelde Domain Authority van 47.

Deze media-aandacht positioneerde Groningen zichtbaar binnen een wereldwijd discours over beeld, macht en journalistiek. Het bereik van onder meer *The Guardian* alleen al overstijgt de schaal van regionale publieksbereik aanzienlijk. Daarmee heeft dit project niet alleen lokaal, maar ook internationaal reputatiekapitaal opgebouwd. De samenwerking met *World Press Photo* reikt daarmee verder dan bezoekersaantallen of mediawaarde, het project versterkt structureel drie strategische pijlers:

Deze zichtbaarheid heeft directe strategische waarde, die de kernwaarden van Noorderlicht bevestigen:

1. Inhoudelijke autoriteit

Noorderlicht positioneert zich als instituut dat niet alleen toont, maar bevraagt. Zowel technologie als journalistiek werden kritisch benaderd. Door niet alleen iconische beelden te tonen, maar ook kritisch te reflecteren op 70 jaar beeldgeschiedenis, bevestigde Noorderlicht haar positie als instituut dat het 'moeilijke gesprek' niet uit de weg gaat. Dit sluit direct aan bij onze meerjarige koers rond technologie, beeldethiek en maatschappelijke reflectie.

2. Internationale uitstraling met regionale verankering

Van De Proef in Frederiksoord tot publicaties in *The Guardian*: Noord-Nederland werd onderdeel van een internationaal gesprek. Dit vergroot onze aantrekkelijkheid voor toekomstige samenwerkingen, gastcuratoren, kunstenaars en internationale fondsen.

3. Duurzame reputatieopbouw

De combinatie van veel bezoekers, sterke publieksimpact en internationale media-aandacht versterkt hopelijk onze positie richting structurele subsidiegevers en private fondsen voor de toekomst. Internationale media-exposure

met hoge domein-autoriteit versterkt de geloofwaardigheid richting subsidiegevers en private fondsen. Het toont aan dat projecten van Noorderlicht nationale en internationale relevantie hebben en een bredere impact genereren dan de regionale context alleen.

De inhoudelijke kwaliteit van onze programmering is herkend door pers en publiek. De volgende stap is om die inhoud nog scherper te vertalen naar een breder en diverser publiek, zonder concessies te doen aan onze kritische positie binnen het culturele veld. Voor 2026 zetten wij in op een verdere integratie van marketing en publiek(sbemiddeling). Concreet betekent dit:

- sterkere storytelling rond locaties en makers
- gerichte strategie voor nieuw publiek, inclusief ambassadeurschap
- heldere en toegankelijke communicatie zonder vakjargon
- betere zichtbaarheid van verdiepende programma's

'Publiek(e) werker met team Noorderlicht in Groningen, dat is kleurrijk en enerverend. Hoe kan het anders met zo'n naam!'

Aart Brouwer, publieksmedewerker Noorderlicht

Verbreiding van het publieksprofiel

Afgelopen jaar wist Noorderlicht het publieksprofiel te verbreden. Naast het traditionele, regionale, cultureel betrokken publiek, met een relatief hogere leeftijd, zijn nieuwe doelgroepen aangetrokken. De inhoudelijke focus van de Biënnale *Machine Entanglements* sloot goed aan bij jongere generaties. Doordat de focus op onderwerpen zoals digitale cultuur, AI en klimaatvraagstukken lag wisten studenten, starters en jonge makers hun weg naar het programma goed te vinden.

Daarnaast was er een duidelijke geografische verbreding. De tentoonstelling *What Have We Done?* met *World Press Photo* trok aantoonbaar meer bezoekers van buiten Noord-Nederland, waaronder publiek uit de Randstad dat specifiek voor deze tentoonstelling naar Groningen afreisde. Deze ontwikkeling laat zien dat Noorderlicht zich ook goed buiten de regionale context kan presenteren.

'Tijdens ons festival *Into The Great Wide Open* konden de bezoekers ook de werken van Noorderlicht zien. Voor ons was de samenwerking een mooie aanvulling op de kunstroute. Het was een mooie samenwerking die hopelijk in de toekomst navolging krijgt!'

Peter van Hooft, projectleider Kunst bij *Into The Great Wide Open* op Vlieland, partner van *Machine Entanglements* (Brouwerij Fortuna Vlieland)

Publieksbereik

In 2025 bereikten de tentoonstellingen en publieksprogramma's van Noorderlicht gezamenlijk circa 148.432 bezoekers, waarvan 131.000 voor de Noorderlicht Biënnale.

Samen tonen deze cijfers een behoorlijk breed en vooral gelaagd publieksbereik: van internationale zichtbaarheid in Osaka tot regionale verankering in Groningen, Friesland en Drenthe, en van museale context tot interventies in de openbare ruimte. Het grootste aandeel kwam voort uit de Noorderlicht Biënnale *Machine Entanglements*, die plaatsvond op meerdere locaties in Noord-Nederland en internationaal startte in Osaka, Japan. De binnenlocaties van de Biënnale trokken gezamenlijk ruim 50.000 bezoekers, met sterke publieksstromen in de World Expo in Osaka (29.316) en Museum Belvédère (12.632), Dr8888 in Drachten, Niemeyer in Groningen, Vlieland, Leeuwarden en De Proef in Drenthe. Daarnaast realiseerden we met het Tschumipaviljoen op het Hereplein in Groningen een aanzienlijk publieks-

bereik in de openbare ruimte. Het werk was daar gedurende langere tijd zichtbaar voor een breed passerend publiek en bereikte naar schatting circa 78.000 mensen.

Machine Entanglements: Sara Sejin Chang (Sara van der Heide), *The A-Symmetrical Imperialistic Data Server*, installatie met handbeschilderde zijde en metaal, 2018 (voor) Noviki, *The Dream of the Machine*, video installation, 2024 (achter rechts) Danny Franzreb, *Proof of Work*, photography and video, 2021–2022 (achter links). Niemeyer fabriek, Groningen

Foto: Peter Tijhuis

Naast de Biënnale kende het jaar meerdere zelfstandige tentoonstellingen en samenwerkingen. *World Press Photo / Rauw Vermogen* trok 3.604 bezoekers in de Niemeyerfabriek. De presentatie *Van Ons, Voor Morgen* bereikte circa 6.605 bezoekers. Met *Philips 75 jaar in Drachten* realiseerden het museum 4.250 bezoekers, *Pride Photo* 388 bezoekers in de galerie en de Minerva Eindexamenpresentatie in de galerie met zo'n 800 bezoekers. Ook via samenwerkingen en evenementen bereikten we nieuw publiek: LETS GRO in Forum Groningen (lastig om te zeggen hoeveel bezoekers exact onze tentoonstelling hebben gezien, maar het hele festival werd bezocht door ruim 25.000 bezoekers, we telden er voor de vorm 1.500 mee in het totaal) en de presentatie *Rauw Vermogen* in de galerie en tijdens Winterwelvaart (331 bezoekers). De studenten tentoonstelling in De Proef genereerde daarnaast circa 1.000 passanten.

'Als een tomaat of koe tegenstribbelt, te langzaam rijpt of weigert te kauwen, is het de mens die met technologie naar een manier zoekt om het natuurlijke onder de duim te krijgen.'

NRC, 'Als een tomaat tegenstribbelt', Evi Verleije, 8 augustus 2025

Talentontwikkeling en educatie: *Digital Mirror*

Educatie is bij Noorderlicht een structurele pijler. Onder de noemer *Digital Mirror* brengen wij tentoonstelling, debat en educatie samen in één doorlopend publieksprogramma. *Digital Mirror* omvat lezingen, workshops, symposia, rondleidingen, openbaar toegankelijke essays en makersvideos en rondetafelgesprekken waarin technologie, beeldcultuur en maatschappelijke vraagstukken toegankelijk en bespreekbaar worden gemaakt voor uiteenlopende doelgroepen. Vertrekpunt is telkens de overtuiging dat beeld nooit neutraal is: wie kijkt, neemt positie in.

Noorderlicht zet zich daarbij in voor een inclusief en dynamisch educatief programma dat alle onderwijsniveaus bedient, van basisonderwijs tot en met hoger onderwijs, en daarnaast ruimte maakt voor volwassenen en professionele

doelgroepen. Jongeren blijven onze belangrijkste focus. We willen leerlingen en studenten niet alleen leren kijken, maar ook leren denken, twijfelen en beargumenteren. We werken met methodieken als *Visual Thinking Strategies*, *Visible Thinking* en *Art Based Learning*. Dat betekent minder zenden en meer samen onderzoeken. We stimuleren samen luisteren en onderbouwen, en het serieus nemen van verschillende perspectieven. Het trainen van aandacht, interpretatievermogen en kritisch gesprek zien wij als een essentiële culturele taak.

Ons programma wordt flexibel ontwikkeld en ontwikkelt zich op basis van gesprekken en vraag, pilots en feedback. In 2025 hebben we ons bereik verder verbreed naar PO, VSO, MBO, HBO, WO en professionele ontwikkeling, met als ambitie een samenhangende leerlijn van jong tot oud.

In totaal namen 1.524 leerlingen en studenten deel aan ons scholenprogramma, met een sterk zwaartepunt in het

primair onderwijs (circa 780 leerlingen), gevolgd door MBO-studenten (circa 210) en een kleinere groep leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Daarnaast namen ruim 120

docenten en professionals deel aan trainingen en workshops. Onze tentoonstellingen vormen steeds het vertrekpunt voor reflectie op actuele thema's als AI, identiteit, infrastructuur en erfgoed.

In 2025 werd ook een belangrijke stap gezet in het ontwikkelen van een nieuwe leerlijn rond mediawijsheid en fotografie via een leergemeenschap met scholen. In dit traject werd onderzoekend en thematisch gewerkt aan bewustwording van de impact van social media, waarbij leerlingen via fotografie en nieuwe media reflecteerden op hun eigen digitale gedrag en representatie. De samenwerking met leerkrachten bleek hierin essentieel: door nauwe afstemming kon educatief aanbod direct aansluiten bij de leefwereld en ontwikkelingsfase van leerlingen.

Genomineerden en winnaars Noorderlicht Award 2025, Niemeyer Fabriek Groningen. Foto: Hannah Stienstra

2025 werd tegelijk gekenmerkt door de langdurige ziekte van het hoofd Educatie. Dit had grote impact op de uitvoerings-capaciteit. In goed overleg is ingezet op zorgvuldige

begeleiding en re-integratie, terwijl het team en externe partners het programma zoveel mogelijk hebben voortgezet. Door herverdeling van taken en scherpe prioritering konden geboekte scholen en publieksactiviteiten grotendeels doorgaan, waar wij heel dankbaar voor zijn.

Enkele hoogtepunten: [Onder meer het symposium *Machine Vision*, waarin werd onderzocht hoe AI en geautomatiseerde beeldherkenning onze realiteit beïnvloeden. Er was een inclusieve rondleiding met tolk Nederlandse Gebarentaal in samenwerking met de dovencommunity, het ESNS Art-programma *Breaking the News* over desinformatie en beeldmanipulatie, de Helpdesk Social Socials over digitale autonomie, en diverse publieksactiviteiten rondom World Press Photo waarin beeldethiek centraal stond.](#)

Tijdens de biënnale *Machine Entanglements* verzorgden we dagelijkse rondleidingen in de Niemeyer, onder leiding van het educatieteam, directeur / co-curator Roosje Klap en kinderdirecteur Ino. De speciale kinderrondleidingen waren een nieuw en waardevol element. Complexe thema's rond AI, ecologie en infrastructuur werden zo toegankelijk gemaakt voor zowel jonge als volwassen bezoekers.

In 2026 zetten wij een volgende stap. We ontwikkelen een doorlopend *Digital Mirror*-educatieprogramma van kleuters tot ouderen, van amateur tot professional. De nadruk ligt niet alleen op kennisoverdracht, maar vooral op gezamenlijke reflectie en dialoog. Met *Digital Mirror* kunnen we bouwen aan een duurzaam educatief fundament dat meegroeit met de maatschappelijke en technologische ontwikkelingen van deze tijd.

Machine Entanglements: Ioana Cirlig, *The New Empire*, fotografie, 2017–heden. De Proef, Drenthe

Aantal deelnemers educatie (scholen en jongeren)

In 2025 namen 1.524 leerlingen en studenten deel aan ons educatieprogramma, verdeeld over 55 schoolgroepen uit PO, VO, MBO en HBO.

Aantal publieksprogramma's binnen Digital Mirror

Binnen Digital Mirror organiseerden we diverse publieksprogramma's, waaronder 5 symposia en lezingen en 1 workshop. Daarnaast werden speciale rondleidingen aangeboden, waaronder een rondleiding met tolk Nederlandse Gebarentaal. We maakten 4 inhoudelijke videos met korte gesprekken met drie beeldmakers uit *Machine Entanglements* (Michael Najjar, Nina van Tuikwerd en Thomas Nolf) en de World Press Photo curator Cristina de Middel.

Tijdens de biënnale verzorgden we in de Niemeyer dagelijks rondleidingen voor publiek, met uitzondering van maandagen. Op andere locaties organiseerden wij ook rondleidingen, maar wat minder frequent. Dit resulteerde in ± 50 rondleidingen met gemiddeld 7 deelnemers, goed voor circa 350-400 volwassen bezoekers. Daarnaast organiseerden we 4 speciale kinderrondleidingen met ieder ongeveer 20 deelnemers. In totaal bereikte Digital Mirror hiermee circa 500 mensen via rondleidingen, exclusief de bezoekers van lezingen, workshops en symposia.

'I truly appreciate my long-standing collaboration with Noorderlicht. My work always got an outstanding presentation. Photography is the most important form of communication of our time and is currently undergoing profound transformation.'

*Michael Najjar (DE), deelnemende kunstenaar *Machine Entanglements* (Museum Belvédère, Niemeyer, De Proef)*

Bereik van specifieke programma's

- [Helpdesk Social Socials](#): circa 85 deelnemers
- [Inclusieve rondleiding NGT](#): 50 deelnemers
- [Symposium *Machine Vision*](#) trok ca. 80 bezoekers.
- [Symposium *Future Fragments*](#) trok ca. 50 bezoekers.
- [De Datawalk](#) trok 20 bezoekers.
- [Rondetafelgesprek](#) trok 20 bezoekers.
- [World Press Photo educatie](#): 292 deelnemers
- [World Press Photo symposium](#): 63 deelnemers
- [Student Open Call](#): 81 inzendingen uit 35 landen

'Samenwerken met Noorderlicht was voor mij een doel waar ik als fotograaf tijdens mijn studie aan de Academie Minerva van droomde: het is het belangrijkste podium voor fotografie van het Noorden. Het samenwerken verliep ten alle tijden soepel, zelfs toen ik verhuisde naar het buitenland. De communicatie en afspraken waren duidelijk en eerlijk. Het doel waarvan ik droomde om hem te behalen, exposeren met Noorderlicht, heeft me alles gegeven wat ik had gehoopt.'

*Hannah Stienstra (NL), deelnemende fotograaf aan *Rauw Vermogen**

Organisatieontwikkeling

Op de vloer

2025 stond ook in het teken van verdere professionalisering van de organisatie. Met de invoering van de Museum cao per 1 januari 2025 hebben we een belangrijke stap gezet in het formaliseren van goed werkgeverschap. De overstap naar deze cao betekent dat functies helder zijn ingeschaald, arbeidsvoorwaarden transparant zijn vastgelegd en dat we voldoen aan de Fair Pay-norm binnen de culturele sector. Daarmee kiezen we bewust voor stabiliteit, rechtszekerheid en gelijke behandeling binnen onze organisatie. De handhaving van de Wet DBA maakte daarnaast duidelijk dat structurele inzet van zzp'ers op kernfuncties niet langer houdbaar was. In 2025 hebben we daarom de vaste kern van medewerkers in dienst genomen. Dat vroeg om scherpe begrotingskeuzes en bestuurlijke moed, maar leverde ook rust, duidelijkheid en continuïteit op.

Tegelijkertijd vroeg het jaar om veerkracht aan de binnenkant. Langdurige uitval en werkdruk maakten scherp hoe kwetsbaar een kleine organisatie kan zijn. Het onderstreept het belang van duidelijke processen, kennisborring en duurzame inzetbaarheid, want professionalisering is een noodzakelijke voorwaarde om artistieke kwaliteit,

zorgvuldige productie en *fair practice* daadwerkelijk te kunnen waarmaken.

In 2025 namen we afscheid van Wim Melis, hoofdcurator, controller en Noorderlichter van het eerste uur. Meer dan dertig jaar heeft hij mede richting gegeven aan de inhoudelijke en organisatorische ontwikkeling van Noorderlicht. Zijn kennis, betrokkenheid en lange geheugen zijn van blijvende waarde voor de organisatie. Dat hij vanwege ziekte zijn werkzaamheden moest beëindigen, markeert het einde van een belangrijke periode in de geschiedenis van Noorderlicht. Ook Tineke Terluin, die jarenlang met grote zorgvuldigheid onze kantoorzaken beheerde, was langdurig ziek. Haar betrouwbare aanwezigheid vormde een belangrijk onderdeel onder de dagelijkse werking van Noorderlicht. We gaan ze missen.

De afgelopen jaren hebben we ons als organisatie geconfronteerd gezien met de kwetsbaarheid die langdurige uitval met zich meebrengt, zowel menselijk als financieel. Eind 2025 konden we daarom een ziekteverzuimverzekering afsluiten. Voor een kleine organisatie is dat een belangrijke stap die ons in staat stelt risico's beter op te vangen en medewerkers beter te beschermen wanneer uitval zich voordoet. We willen investeren in een gezonde, toekomstbestendige organisatie.

'As a Latin American young artist, the Noorderlicht Biennial was the opportunity and the joy of my first institutional exhibition in a European Museum. It was a pleasure working with such a beautiful and powerful team, and I am absolutely grateful for all the support.'

Julieta Tarraubella (AR/PE), deelnemende kunstenaar
Machine Entanglements (Museum Belvédère)

Printlab

In 2025 zijn belangrijke stappen gezet in de verdere professionalisering van het inhouse Printlab van Noorderlicht. Het Printlab ontwikkelt zich steeds nadrukkelijker van een interne productiefaciliteit tot een volwaardige werkplaats die ook toegankelijk is voor kunstenaars en culturele instellingen van buitenaf.

Als eerste stap in deze openstelling is in samenwerking met een stagiaire een online tool ontwikkeld die kunstenaars meer duidelijkheid en gebruiksgemak biedt bij het uitzetten van een printopdracht. De tool maakt het productieproces transparanter en draagt bij aan een laagdrempelige samenwerking met het Printlab. In 2026 wordt deze toepassing verder doorontwikkeld en geïntegreerd in de website, met als doel het Printlab beter vindbaar en toegankelijk te maken voor een bredere groep makers.

In 2025 vonden op kleine schaal al samenwerkingen plaats met lokale beeldmakers en culturele instellingen. Zo ontving het Printlab opdrachten van onder meer het resort, Campis Assen, Winsummerfest, Kunstpunt Groningen, Wall House #2 en het Groninger Museum. In samenwerking met Museum Dr8888 (tentoonstelling *75 jaar Philips Drachten*) en World Press Photo (tentoonstelling *What Have We Done?*)

produceerde het Printlab twee grootschalige tentoonstellingen. Deze projecten onderstrepen de technische expertise en zorgvuldigheid waarmee binnen Noorderlicht aan tentoonstellingsproducties wordt gewerkt.

In 2026 wordt verder ingezet op de verkoop van tentoonstellingsprints en edition prints, zowel via de online shop als in de eigen galerie en tijdens tentoonstellingen op locatie. Op deze manier krijgt het publiek de mogelijkheid om op een andere manier betrokken te raken bij het werk van deelnemende fotografen en bij de tentoonstellingen van Noorderlicht.

Uitgeverij Aurora Borealis

In 2025 hebben we onze eigen uitgeverij Aurora Borealis (wetenschappelijke naam voor poollicht op het noordelijk halfrond, ofwel het noorderlicht) nieuw leven ingeblazen. Waar de uitgeverij de afgelopen jaren wat op de achtergrond was geraakt, hebben we haar opnieuw geactiveerd als

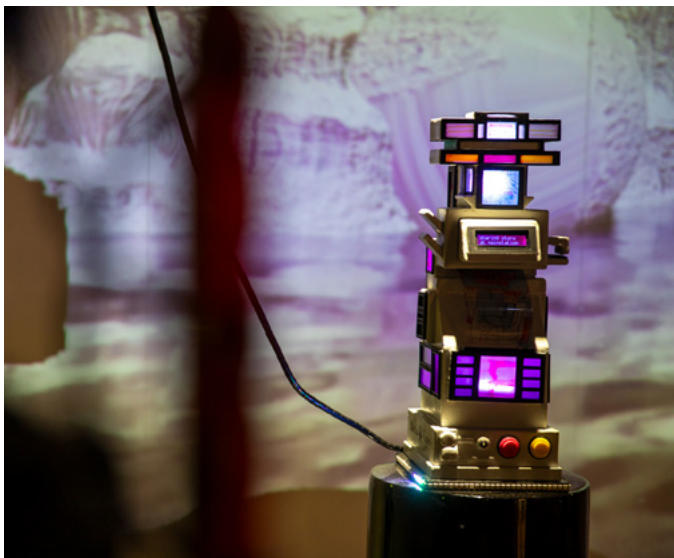
Studenten tentoonstelling *Machine Entanglements*, met 82 fotos van studenten van 32 internationale academies. Locatie: De Proef, Drenthe. Foto: Hanne van der Velde

integraal onderdeel van onze inhoudelijke en financiële infrastructuur, als verlengstuk van onze tentoonstellingen en als zelfstandig platform voor publicatie, reflectie en distributie.

Voor de Noorderlicht Biënnale *Machine Entanglements* hebben wij zowel de omvangrijke catalogus als de compacte tentoonstellingsgids, in eigen beheer ontwikkeld en geproduceerd. Beide boeken werden ontworpen door onze huisontwerper Loes Claessens. Daarmee houden we niet alleen inhoudelijk regie, maar ook artistieke kwaliteit, vormgeving en distributie in eigen hand. De publicaties zijn verkrijgbaar via onze webshop en op de verschillende locaties, en vormen een blijvende documentatie van het programma. In het komend jaar gaan we onderzoeken hoe de uitgeverij kan doorgroeien tot een bescheiden maar betekenisvolle economische pijler binnen Noorderlicht, ook buiten de tentoonstellingen om.

Noorderlicht Editions

Via de webshop bieden we een selectie editieprints aan van de deelnemende biennale-kunstenaars, evenals Noorderlicht-merchandise. Hiermee creëren we een directe relatie tussen maker en publiek, en versterken we ook onze eigen verdien capaciteit. De opbrengsten zijn nu nog niet kostendekkend, maar waren indirect een investering in zichtbaarheid, kennis, beeld en discours. In 2026 wordt verder ingezet op editions als manier om geld te verdienen voor tentoonstellingen en projecten, maar ook om particulieren verder te verbinden aan Noorderlicht.

Telemagic, *Model Collapse*, interactive installation, 2025. Foto: Hanne van der Velde

Makers, medewerkers, samenwerkingen, subsidiegevers We doen het samen

Noorderlicht bestaat bij de gratie van samenwerking. Dat klinkt misschien als een open deur, maar het is de kern van hoe wij werken en ook hoe wij willen werken. Met makers, met medewerkers, met partners, met fondsen en met publiek. Dat vraagt om verantwoordelijkheid, transparantie en lef. Het vraagt om vertrouwen.

'De tentoonstelling biedt een intieme inblik in de veelzijdigheid van het dorp en benadrukt de kracht van de gemeenschap en het leven buiten de stad Groningen.'

RTV Midden-Groningen, 'Slochteren door de ogen van zijn inwoners', Nynke Mekkes van Hoom, 15 december 2025

We werkten afgelopen jaar met een brede groep beeldmakers, van opkomend (regionaal) talent tot internationaal gevestigde kunstenaars. Wij bieden hen een inhoudelijk kader waarin werk wordt verdiept en in relatie wordt gebracht tot actuele vraagstukken rond beeld en technologie én met elkaar. Het zijn spannende tijden voor de makers. Dat vraagt om zorgvuldige productie, heldere afspraken en toepassing van de richtlijn kunstenaarshonoraria. Makers moeten zich bij Noorderlicht niet alleen artistiek, maar ook zakelijk ondersteund weten.

Met de directiewissel, herijkte functieprofielen en de overgang naar de museum cao per januari 2025 hebben we het afgelopen jaar belangrijke stappen gezet in professionalisering. Met ondersteuning van de HR-voucher van Cultuur & Ondernemen zijn werkprocessen vastgelegd en is geïnvesteerd in duurzame inzetbaarheid, en de vaste kern in dienst gekomen. Drie medewerkers vertrokken, twee wegens langdurige ziekte en één om zich volledig op haar kunstenaarspraktijk te richten. Begin 2026 versterken we het team verder met een zakelijk leider, een co-curator en een nieuwe educator. Onze vrijwilligers vormen een onmisbare schakel in de organisatie. Zij dragen in hoge mate bij aan de kwaliteit van de publieksontvangst en aan de gastvrije uitstraling van Noorderlicht.

'With the quality seal of Noorderlicht, it has a ripple effect on how you are seen as a photo artist. This gives great meaning and inspiration to continue telling new stories through photography.'

Gjert Rognil (NO), deelnemende kunstenaar *Machine Entanglements* (Museum Belvédère)

Regionaal werkten we samen met onder meer Museum Belvédère, Museum Dr8888, ESNS, Pride Photo, DE PROEF, Arcadia, de Hanzehogeschool en de Rijksuniversiteit Groningen. Landelijk en internationaal bouwden we verder aan relaties met partners als Waag Futurelab, Bits of Freedom en Public Spaces. In Friesland en Groningen werd de positie van Noorderlicht in aanloop naar de biënnale en meerjarige trajecten verstevigd.

Financieel konden wij rekenen op de structurele steun van Gemeente en Provincie Groningen, Provincie Friesland, Gemeente Leeuwarden en Gemeente Westerveld. Projectfinanciering kreeg Noorderlicht onder meer het Mondriaan Fonds, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, BPD Cultuurfonds, Pictoright, Beringer Hazewinkel, Fonds21 en het Cultuurfonds. Deze steun bevestigt het vertrouwen in onze inhoudelijke koers. Maar tegelijkertijd zien wij dat aanvragen kritischer worden beoordeeld en regelmatig worden gekort. Dit vraagt om scherpe begrotingen, soms bijstellingen, een realistische planning en een voortdurende, transparante dialoog met subsidiegevers.

'Through collective build-ups and sharing spaces in the group exhibitions I understood the importance of dialogue. The formats of presentation always felt considered to the last details, and helped to recontextualise ideas. In a world where the 'image' is being continuously dehumanised, us humans, us artists, must keep talking and investigating the depths of media expressions.'

Louis Braddock Clarke (UK), deelnemende kunstenaar *Machine Entanglements* (Niemeijer)

Bestuursverslag

Noorderlicht maakt sinds 1990 beeldcultuur toegankelijk voor een breed publiek, met fotografie en lens-based media in de breedste zin van het woord. Vanuit een kritische en vernieuwende benadering onderzoekt en bevraagt Noorderlicht de rol van beeldcultuur in een samenleving die voortdurend verandert. Het platform creëert ruimte voor reflectie, dialoog en ontmoeting en draagt daarmee bij aan maatschappelijke en culturele bewustwording. Naast de tweejaarlijkse Noorderlicht Biënnale realiseert Noorderlicht tentoonstellingen, publieks- en educatieprogramma's en beheert het een uitgeverij en een Printlab.

Nieuwe koers

Het bestuur kijkt met veel waardering terug op de ontwikkeling die de organisatie in 2025 heeft doorgemaakt. De energieke start die directeur Roosje Klap in 2024 maakte, kreeg in 2025 een duidelijke en consistente voortzetting. Dit vertaalde zich onder meer in succesvolle fondsenwervingsactiviteiten en een inhoudelijk sterke en goed bezochte Noorderlicht Biënnale 2025 (zie hoofdstuk Tentoonstellingen en Publieksprogramma van dit jaarverslag). Het bestuur ziet daarin de bevestiging van de artistieke en maatschappelijke relevantie van de koers die Noorderlicht de afgelopen jaren heeft ingezet.

'Mooi en inspirerend hoe we vanuit een gedeeld opdrachtgeverschap tussen Noorderlicht en Kunstpunt een relevant onderwerp belichtten in het Tschumipaviljoen en onze expertises echt konden laten samenkomen. In Signalen van Jou liet Christy Westhovens zien dat datastromen van onze apparaten overal in de publieke ruimte aanwezig zijn; 24/7 zichtbaar op het Hereplein.'

Nicoline Wijnja, projectleider Kunstpunt, partner en mede-opdrachtgever van het kunstwerk Signalen van Jou tijdens Machine Entanglements (Tschumipaviljoen)

Professionalisering

Ook op organisatorisch vlak zijn belangrijke stappen gezet. De verdere professionalisering van Noorderlicht, die al

langer onderwerp van gesprek was binnen het bestuur, kreeg in 2025 concrete vorm. Met het volgen van de Museum CAO voldoet Noorderlicht vanaf 2025 bovendien aan de Fair Pay-norm. Het bestuur beschouwt dit als een wezenlijke stap in het versterken van goed werkgeverschap en in het duurzaam positioneren van Noorderlicht als een toekomstbestendige culturele instelling.

In het verlengde van deze professionaliseringslag is per 1 januari 2025 een belangrijke stap gezet in de personele structuur van de organisatie. Na een verkenningsfase die in 2024 door de directeur is uitgevoerd in samenwerking met Cultuur+Ondernemen, zijn de leden van de staf per 1 januari 2025 in dienst getreden van Stichting Noorderlicht en hebben zij arbeidsovereenkomsten ontvangen. Het bestuur ziet deze ontwikkeling als een belangrijke stap in het versterken van de continuïteit, rechtspositie en duurzame inzetbaarheid van medewerkers, en als een fundament onder verdere organisatorische groei.

Organisatie- en inhoudelijke structuur

Parallel hieraan is in 2025 gewerkt aan de verdere versterking van de organisatie- en inhoudelijke structuur. Er zijn voorbereidingen getroffen voor het aantrekken van een zakelijk leider, met als doel het versterken van de organisatorische en financiële aansturing van de instelling en het creëren van een evenwichtige directiestructuur. Daarnaast is in 2025 het traject gestart voor de uitbreiding van het curatoren-team, wat heeft geleid tot de benoeming van een nieuwe co-curator per januari 2026. Het bestuur ziet deze ontwikkelingen als belangrijke investeringen in de continuïteit, slagkracht, inhoudelijke kwaliteit van de organisatie en het bestendigen van de ingezette, nieuwe koers.

Het bestuur heeft in 2025 vijf reguliere bestuursvergaderingen gevoerd met de directeur. Daarnaast heeft overleg plaatsgevonden tussen een delegatie van het bestuur en een vertegenwoordiging van de medewerkers, zonder aanwezigheid van de directeur. Met dit soort gesprekken wil het bestuur inzicht houden in de organisatiecultuur en het functioneren van de organisatie vanuit het perspectief van medewerkers. De leden van het bestuur zijn bij een groot aantal openingen en festiviteiten van Noorderlicht aanwezig geweest. Ook bij het afscheid van Wim Melis, na een dertigjarig dienstverband met Noorderlicht, was een delegatie van het bestuur aanwezig.

Belangrijke onderwerpen tijdens de bestuursvergaderingen waren:

- Vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening 2024.
- Financiële en inhoudelijke voortgang door het jaar heen, inclusief het Voortgangsverslag t/m augustus voor de subsidiënten.

Opening Machine Entanglements bij De Proef, Drenthe. Foto: Tim van der Kuip

- Het inhoudelijke en organisatorische programma van de Noorderlicht Biënnale 2025.
- Fondsenwerving en financiële continuïteit van de organisatie.
- Doorontwikkeling van visie en missie, waaronder de verbreding van fotografie naar *lens-based media*.
- De organisatiestructuur.
- De langdurige uitval van meerdere medewerkers en de organisatorische consequenties daarvan.
- De huidige bestuursstructuur in relatie tot governance.
- De kansen bij de Niemeyerfabriek/het Kwartiermakerschap THEA (zie hierna).
- De sollicitatieprocedure en benoeming van nieuwe bestuursleden, naar aanleiding van het vroegtijdig vertrek van secretaris Charles Belfor en bestuurslid Els Drummen en het voorziene vertrek van penningmeester Saskia de Graaf per eind 2025. Het bestuur was verheugd over de kwaliteit van de kandidaten en heeft drie nieuwe bestuursleden benoemd: Jan Jaap Knol (beoogd penningmeester), Merijn Vos (secretaris) en Paulien Dresscher (algemeen bestuurslid).

'Set within a defunct greenhouse with a checkered past, Noorderlicht provided a piercing context for my work on industrial horticulture, allowing its message to resonate with new audiences.'

Spela Petrič, deelnemende kunstenaar Machine Entanglements (De Proef)

Kwartiermakerschap THEA als strategische positionering van Noorderlicht

Eind 2025 is door de gemeente bevestigd dat directeur Roosje Klap per januari 2026 wordt benoemd tot kwartiermaker voor THEA, de culturele en maatschappelijke tak binnen de herontwikkeling van de voormalige tabaksfabriek Niemeyer in Groningen. In 2025 zijn hiervoor voorbereidende werkzaamheden verricht, gericht op inhoudelijke positionering, netwerkopbouw en het verkennen van samenwerkingen met regionale, landelijke en internationale partners.

Het bestuur ziet deze ontwikkeling als een strategische versterking van de positionering van Noorderlicht binnen het regionale en (inter)nationale culturele veld. De betrokkenheid bij de ontwikkeling van THEA draagt bij aan het vergroten van samenwerkingsmogelijkheden, kennisontwikkeling en zichtbaarheid van Noorderlicht, met name op het snijvlak van beeldende kunst, technologie, erfgoed en maatschappelijke verbeelding.

Het bestuur heeft daarbij expliciet aandacht voor heldere rolafbakening van de directeur en het voorkomen van belangenverstremming. De voorbereidende werkzaamheden in 2025 met een Plan van Aanpak en daarbij ook toekenning van middelen om een aantal werkzaamheden van Roosje Klap voor Noorderlicht te vervangen en de formele benoeming van dit alles per 2026 zijn in goed overleg met het bestuur tot stand gekomen. Het bestuur houdt toezicht op de scheiding van verantwoordelijkheden

'Throughout the entire process we felt genuinely cared for: from the outstanding technical support and production team to the attentive documentation. This level of professionalism and generosity made the collaboration not only smooth, but a real pleasure. The recorded events have now become part of our ongoing Future Fragments initiative and live on through our platform, extending the impact of Noorderlicht far beyond the days of the exhibition.'

Noviki (PL), deelnemende kunstenaars *Machine Entanglements* en co-organisatoren symposium *Future Fragments*. (Niemeyer)

en bewaakt dat de werkzaamheden in lijn blijven met de belangen en continuïteit van Noorderlicht. Het bestuur beschouwt de betrokkenheid van de directeur bij THEA als een investering in de lange termijnontwikkeling van zowel Noorderlicht als het culturele ecosysteem in Groningen en Noord-Nederland.

'Machine Entanglements succeeds in being more than an exhibition: it is a dynamic conversation, urgent and resonant in a world where technology and nature are no longer separable.'

Musée Magazine, 'Machine Entanglements', Sophie Gerrard, 5 september 2025

Zelfevaluatie en governance ontwikkeling

In januari 2025 heeft het bestuur een zelfevaluatie uitgevoerd aan de hand van de zelfscan van Cultuur & Ondernemen. De uitkomsten waren positief. De bestuursleden vullen elkaar goed aan op het gebied van expertise en ervaring en er is geen sprake van belangenverstremming met nevenfuncties.

Het bestuur spreekt zijn waardering uit voor de samenwerking met de directeur en de onderlinge werkrelatie. In 2025 zijn verdere stappen gezet richting een vernieuwde en professionele organisatiecultuur, waarbij het ontwikkelen van een protocol voor een veilige werkomgeving centraal stond.

De intentie om toe te werken naar een Raad van Toezicht-model blijft onderdeel van de governance-ontwikkeling van Noorderlicht.

De verdere verkenning hiervan wordt meegenomen in de zelfevaluatie van het bestuur begin 2026, die zal plaatsvinden onder begeleiding van een externe deskundige.

Samenstelling bestuur en nevenfuncties

In 2025 heeft het bestuur afscheid genomen van een bestuurslid in verband met het aflopen van de maximale zittingstermijn en van twee bestuursleden die om o.a. een nieuwe professionele uitdaging besloten te vertrekken. Na een succesvolle sollicitatieprocedure is het bestuur versterkt met drie nieuwe leden, die de functies van penningmeester, secretaris en algemeen bestuurslid vervullen. Het profiel van het algemeen bestuurslid richt zich specifiek op beeldende kunst en nieuwe media.

Nicolette Bartelink – voorzitter

Eerste termijn: 1 januari 2022 – 1 januari 2026

Herbenoemd: 1 januari 2026 – 1 januari 2030

Directeur-bestuurder Museum aan de A

Nevenfuncties:

- Secretaris bestuur Jazz te Gast (tot april 2025)
- Lid Adviescommissies Mondriaan Fonds
- Lid Adviescommissie Musea Provincie Fryslân
- Lid Adviescommissie Erfgoed Amsterdams Fonds voor de Kunst
- Expert European Education and Culture Executive Agency (Europese Commissie)

Saskia de Graaf – penningmeester

Eerste termijn: 1 januari 2018 – 1 januari 2022

Herbenoemd: 1 januari 2022 – 1 januari 2026 (niet herbenoembaar)

Nevenfuncties:

- Voorzitter Raad van Toezicht SO Fryslân
- Lid Raad van Toezicht ROS Friesland
- Secretaris Stichting Topvolleybal Groningen
- Lid stuurgroep Jazz te Gast (tot april 2025)

Charles Belfor – secretaris

Eerste termijn: 1 februari 2023 – 1 februari 2027

Afgetreden: april 2025

Nevenfuncties (tot april 2025):

- Lid Raad van Toezicht Stichting Deinum / De Rijdende Popschool
- Lid Raad van Commissarissen en voorzitter HR-commissie Noordstaat
- Gespreksleider Nederlandse Vereniging voor Autisme
- Mede-oprichter, co-host en sessieleider Silophone Sessions

Els Drummen – bestuurslid

Eerste termijn: 1 december 2020 – 1 januari 2025

Afgetreden: september 2025

Curator hedendaagse kunst CODA Apeldoorn, Adjunct directeur Akzo Nobel Art Foundation

Nevenfuncties:

- Adviseur Open Call Beeldende Kunstprijs Amersfoort
- Bestuurslid Theodora Niemeijer Fonds
- Jurylid Stadsfotograaf Apeldoorn
- Voorzitter commissie BACK (Brede Adviesgroep Cultureel Klimaat)

Gea Boerma – bestuurslid

Eerste termijn: 1 februari 2023 – 1 februari 2027

Herbenoembaar

Concerndirecteur Provincie Groningen

Nevenfuncties:

- Voorzitter Raad van Toezicht poppodia VERA en Simplon in Groningen
- Bestuurslid theatergezelschap WabiSabi
- Voorzitter van het bestuur van het Poeziepaleis
- Voorzitter van het bestuur van de Muziek Dans en Theaterschool te Veendam
- Voorzitter bestuur locatietheatergezelschap Spielplatz

Marita Schreur – bestuurslid

Eerste termijn: 1 december 2020 – 1 januari 2024

Herbenoemd: 1 januari 2024 – 1 januari 2028

Nevenfuncties:

- Interim-bestuurder Stichting Koninklijke Defensie Musea
- Vennoot Custom Management
- Voorzitter Raad van Commissarissen Stichting Woonconcept

Jan Jaap Knol – bestuurslid (beoogd penningmeester)

Eerste termijn: 1 september 2025 – 1 september 2029

Herbenoembaar

Directeur-bestuurder Boekmanstichting

Nevenfuncties:

- Voorzitter AdamNet, netwerk van Amsterdamse Bibliotheken
- Lid Raad van Toezicht Theater de Kom Nieuwegein
- Lid Raad van Toezicht Kunstbende
- Lid bestuur Stichting De Nieuwe KHL
- Lid Verkenningcommissie Hoger kunstonderwijs

Merijn Vos – secretaris

Eerste termijn: 1 september 2025 – 1 september 2029

Herbenoembaar

Consultant en eigenaar FoxRenard advies en interim management

- Voorzitter bestuur Stichting tot instandhouding landgoed Nieuw-Groevenbeek
- Lid Raad van Toezicht Stichting Nederlands Museum Kinderwereld Roden

Paulien Dresscher – bestuurslid

Eerste termijn: 1 september 2025 – 1 september 2029

Herbenoembaar

Onafhankelijk onderzoeker, curator en programmamaker op het snijvlak van beeldende kunst, digitale cultuur en technologie

Nevenfuncties:

- Eigenaar DOK Liminal Spaces
- Curator Digitale Cultuur Nederlands Film Festival
- Projectleider HEFT coalitie en het Fellowships-programma
- Programmaleider PublicSpaces
- Frontrunner en eindredactie PublicSpaces Conference
- Bestuurslid the Hmm

'Ik ben blij dat Noorderlicht een nieuwe weg is ingeslagen en meer samenwerkingen zoekt met fotografen uit Noord-Nederland. De organisatie heeft een nieuwe energie die mij aanspreekt en die haar toegankelijker maakt dan voorheen.'

David Vroom (NL), deelnemende fotograaf aan *Rauw Vermogen* en *Van Ons, Voor Morgen*

Lezing en workshop *What Have We Done?*, ism World Press, Niemeyerfabriek 2025. Foto: Tim van der Kuip

Tot slot

Noorderlicht heeft afgelopen jaar laten zien wat het kán zijn: niet alleen presenteren, maar ook duiden, bevragen, en het publiek meenemen in alle complexiteit om ons heen. We toonden met het programma de nieuwe realiteit die al lang in ons dagelijks leven woont en waar we moeten leren hoe we ons ertoe moeten verhouden.'

Roosje Klap
Algemeen en artistiek directeur Noorderlicht

22-3-2025, Omrop Fryslân, Van fabriek naar museum: de ziel van Philips in nieuwe tentoonstelling

Thuis Nieuws Sport Kijk Radio Agenda Podcasts Puzzels

Lees voor

Van fabriek naar museum: de ziel van Philips in nieuwe tentoonstelling

22 maart 2025, 17:01 • 3 minuten leestijd

Marioes de Vos van Philips
© Omrop Fryslân, Ronnie Porto

Philips is voor medewerkers meer dan een werkplek. Dat staat centraal in de nieuwe tentoonstelling 'Mens, machine en maatschappij' in Museum Dr8888.

Naar aanleiding van het 75-jarig bestaan van het bedrijf in Drachten hebben kunstenaars foto's en filmportretten gemaakt.

Die beelden tonen de band die het bedrijf heeft met de gemeenschap en de mensen.

De een heeft thuis een vitrinekast met Philips-producten die niet zou missen in een museum. De ander prust thuis aan allerlei apparaten. Op sommige foto's zijn hele families te zien die een werkzaam leven bij het bedrijf doorbrengen.

Ook interessant

Beer en film in streektaal op Moedertsdag: "Se komme niet alleen foar 1 beer"

Onderzoek Fries Museum: "Er zit een trauma en daar moeten we mee aan de slag"

Janny van der Molen uit De Kripe schrijft boek over Margot Frank, de zus van Anne

Hoe nu verder met Heerenveen nu hoofdsponsor wegvalt?

Marit Leenstra zorgt dat atleten in het olympisch dorp komen: "Ik let is fantastisch"

Tips van de redactie

Praalwagens uit Sint Nicolaasga via Marktplaats verkocht aan camping in Flevoland

28-5-2025, Algemeen Dagblad, "Meer dan 70 kunstenaars tonen werk tijdens Noorderlicht Biënnale in Groningen, Friesland en Drenthe"

Weer TV-Gids Digitale Krant Shop Familieberichten Klantenservice Adverteren

AD NIEUWS REGIO SPORT SHOW KIJK PODCAST PUZZEL

Wijzig Smallingerland Net Binnen 112 nieuws Uit-tips Regiosport Aanbiedingen Vacatures

Kunst van Joséfa Nijam te zien tijdens Noorderlicht Biënnale. © Joséfa Nijam

Meer dan 70 kunstenaars tonen werk tijdens Noorderlicht Biënnale in Groningen, Friesland en Drenthe

Regioedactie

28 mei 2025, 13:24 • Laatste update: 28 mei 2025, 13:25

Je bent niet (meer) ingelogd

Log in of maak een account aan
je hoeft geen abonnee te zijn

Praat mee en plaats gratis reacties

Net binnen

- 08:00 **PREMIUM**
In Marlboro-jack en jaggelbroek van Playboy: in 1988 deed prins Willem-Alexand...
- 00:04
Stralend zonnig weer in Smallingerland in de middag
- 25 februari 2026 **PREMIUM**
Spookrijder krijgt boete voor veroorzaken ravage op A6: 'Onverantwoordelijk'
- 25 februari 2026
Tijd staat even stil in Sneek: Martinieren krijgt nieuw uurwerk
- 25 februari 2026
Verkiezingen: meer kandidaten in Smallingerland dan vier jaar geleden

Noorderlicht Award en vier academieprijzen voor studenten Minerva Groningen

Albert-Jan Garama - 17 juni 2025, 13:51 - Groninger Gezinsbode

Deel dit artikel f t x

V.l.n.r.: Viktoría Stefanova, Cijls Hennen, Dorothée van der Meulen (directeur Academie Minerva), Magnus Kleinig, Isabella Gay, Roozje Klap (directeur Noorderlicht), Iris van Katsbeek, Lila Vrioto, Marouchka Birón. Foto: Hannah Stienstra

Vandaag werden vijf afgestudeerde studenten van Academie Minerva voor hun werk beloond met prijzen variërend van 500 tot 1.500 euro.

Lees meer over Groninger Gezinsbode Stad Jaarlijks worden afgestudeerde studenten uit de vier bacheloropleidingen genomineerd voor de vier Academie Minerva Awards. In totaal worden vier prijzen uitgereikt.

Voor de opleidingen Autonome Beeldende Kunst (Award for Fine Art), Vormgeving (Award for Design) en Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (Kunsteducatieprijs) wordt ieder één prijs van €1.500,- beschikbaar gesteld.

NET BINNEN

13:30 BOEKRECENSIE Marjoleine de Vos excelleert in poëzie en filosofie, maar: 'Hoeed je voor het verhaal' | recensie ★★★★★

13:24 OUDERENZORG Laten we kwetsbare ouderen te lang doormodderen thuis? 'Het is mensonterend, ze liggen in eigen urine'

12:48 TOESLAG BLIJFT STAAN Arriva verlaagt prijs treinkaartjes in Groningen en Friesland

12:43 112-BLOG LIVE | Vrouw belandt met fiets en al in sloot in Yde en minder treinen tussen Zwolle en Groningen

12:21 KOOLMONOXIDE Bewoners van twee flats in Assen ongerust na nieuwe koolmonoxidemeldingen. 'Ik heb in de woonkamer geslapen met de ramen ver open'

VACATURES

- Service monteur afdeling... Smeding B.V.
Boormaster en assistent boormaster B. Boringen
Lid Raad van Toezicht Certo via Talent Performance...
Lid Raad van Toezicht De Nieuwe Kolk via Talent Pe...

Meer vacatures

DVHN WEESHOP

Te zien in de Niemeyerfabriek in Groningen: hoe we verknoot zijn met machines en algoritmes

Joop van Ruiten - 10 juli 2025, 11:26 - Beeldende kunst

Deel dit artikel f t x

Conservator Rosa Wevers, directeur Roozje Klap en kinderdirecteur Ino (11) van Noorderlicht op een projectie van kunstenaar Rick Silva (vnr). Foto: Nienke Maat

NET BINNEN

13:30 BOEKRECENSIE Marjoleine de Vos excelleert in poëzie en filosofie, maar: 'Hoeed je voor het verhaal' | recensie ★★★★★

13:24 OUDERENZORG Laten we kwetsbare ouderen te lang doormodderen thuis? 'Het is mensonterend, ze liggen in eigen urine'

12:48 TOESLAG BLIJFT STAAN Arriva verlaagt prijs treinkaartjes in Groningen en Friesland

12:43 112-BLOG LIVE | Vrouw belandt met fiets en al in sloot in Yde en minder treinen tussen Zwolle en Groningen

12:21 KOOLMONOXIDE Bewoners van twee flats in Assen ongerust na nieuwe koolmonoxidemeldingen. 'Ik heb in de woonkamer geslapen met de ramen ver open'

VACATURES

- Werkplaatschef Schiltra Garage B.V.
Service Monteur EwWeb B.V.

Dagblad van het Noorden, 23 augustus 2025, pagina 40

Dagblad van het Noorden, 23 augustus 2025, pagina 41

Voor het grotere plaatje

Michael Najjar fotografeert op onmogelijke plekken: in vulkanen, bij smeltende gletsjers, in een kernfusiereactor. Zijn foto's zijn nu te zien in Drenthe, Friesland en Groningen.

JOEP VAN RUITEN

Michael Najjar houdt van een uitdaging. Zo reisde de in Berlijn woonachtige fotograaf naar Nieuw-Zeeland om zich vastuit een heiklopper in de actieve Whakaari-vulkaan te laten zakken. Beschermend pak aan tegen de hitte, masker op om geen zwevelampen in te ademen. Een uur verblijf bij in de krater. Ook ging hij mee op een wetenschappelijke expeditie naar Spitsbergen, waar hij 's avonds in een rubberbootje stapte om tijdens een sneeuwstorm, bij een temperatuur van min 30 graden, een paar uur van dichtbij een gletsjerwand te fotograferen. Die ter plekke insuortte.

Hachelijk? „Op zo'n moment ben je zo gefocust op het maken van werk dat je vergeet bang te zijn”, zegt de fotograaf over zijn avontuur in de poolcirkel. „Dat met die vulkaan was achteraf veel gevaarlijker. Twee jaar nadat ik er was, kwam er een uitbarsting op een moment dat anderen in de krater aanwezig waren. Daar zijn doden bij gevallen.”

SPECTACULAIR
Najjar (Landau in der Pfalz, 1964) fotografeert op onmogelijke plekken, overal ter wereld. Tijdens de jostie editie van de fotomanifestatie Noorderlicht in Groningen, Frederiksoord, Oranjestad en op Vlieland te zien wat dat oplevert: spectaculaire foto's die vertel-

len over onze planeet in een tijd van vernelde klimaatverandering. Hij is niet de enige fotograaf die zich met dit thema bezighoudt. Het verschil is dat Najjar de werkelijkheid naar zijn hand zet zonder deze ernstig geweld aan te doen. Op locatie schiet hij gedurende een bepaalde tijdspanne vele foto's, om ze vervolgens in zijn studio zo te monteren dat een compleet beeld ontstaat. Het grotere plaatje, zeg maar.

“ZOALS HET NU OP AARDE GAAT, RIJDEN WE TEGEN EEN MUUR AAN”

Michael Najjar bij zijn werk in de Niemeyer fabriek in Groningen. FOTO: GEERT JOB SEVINA

Voor de toestandkoning werkt hij samen met wetenschappers, engineers en ondernemers. „Mensen die opstaan voor andere perspectieven”, vat hij samen. Mensen ook die heel precies zijn in hun denken en doen. „Wat ik doe is niet exact, maar zit ertussenin. Door tijd en ruimte samen te vormen in een beeld laat ik een proces zien.”

SPITSBERGEN

De montagefoto's die tijdens Noorderlicht worden getoond, maken deel uit van een serie getiteld Cool Earth. Dat de planeet waarop wij leven niet koel genoeg is, blijkt in Frederiksoord uit beelden die Najjar op Spitsbergen verzamelde. Hij fotografeerde de in permafrost verborgen kluis waar zaden worden bewaard van meer dan een miljoen landbouwgewassen. De Global Seed Vault heeft in toenemende mate last van smeltwater.

Tijdens een bezoek aan de Noorderlichtlocatie in Groningen blijkt de maker van deze dramatische beelden een opvallend energieke en levenslustige man. Dat hij zich niet wil neerleggen bij een naderend einde, wordt bewezen met een montage die hij maakte na een bezoek aan de ITER-fusiereactor in Zuid-Frankrijk.

Najjar woonde in Saint-Paul-Me-Durance een paar dagen de bouw bij van mischien wel de grootste machine ooit. „Als het lukt en werkt, kunnen reactors zoals deze ervoor zorgen dat we geen fossiele energie meer nodig hebben”, vertelt hij in de Niemeyer-fabriek. Aan een van de wanden hangt een montage die een indruk geeft van hoe met zeewater helium kan worden gevormd. De hoeveelheid energie die daarbij vrijkomt is onvoorstelbaar.

TECHNOLOGIE ALS REDDING

Anders dan de montages op Vlieland, in Oranjestad en in Frederiksoord, gaat van de reactorfoto in Groningen - mede door de kleur en dynamiek - onmiskenbaar optimisme uit. Gaat de technologie ons redden? Najjar is er niet gerust op. „Zelfs als we ons energieprobleem onder controle krijgen, gaat de opwarming van de aarde door. Er zit te veel CO2 in de atmosfeer. Hoe krijgen we dat weg?”

Vermeedelijk met nog meer technologie. Najjar vertelt over plannen om rond de aarde schermen te plaatsen die zonlicht kunnen weerkaatsen, zodat 'onze' planeet op gezette

Volcanic resublimation (2018) is te zien in Brouwerij Fortuna op Vlieland. FOTO: MICHAEL NAJJAR

tijden enigszins kan afkopen. „Zoals het nu op aarde gaat, rijden we tegen een muur aan”, zegt de fotograaf. „We naderen een ramp. Grote vraag is of we voldoende tijd hebben om een oplossing te realiseren.”

In afwachting bereidt Najjar zich voor op nieuwe projecten. Hij wil nog naar Groenland en Antarctica. Hij wil nog naar Saoedi-Arabië, waar in de provincie Tabuk aan de staaf van de toekomst wordt gebouwd: 170 kilometer lang, 300 meter breed en 500 meter hoog.

En hij wil nog de ruimte in, met Virgin Galactic. De benodigde kosmonautopleiding is jaren geleden in Rusland afgerond. „De lift-off staat gepland voor 2027”, vertelt Najjar. „Natuurlijk gaat mijn fotocamera mee.”

Het werk van Michael Najjar (en vele anderen) is nog tot en met 7 september te zien op vier locaties tijdens de Noorderlicht-ambassade Machine Entanglements. Vandaag en morgen zijn er om 14.00 uur rondleidingen in Niemeyer in Groningen. Zie ook noorderlicht.com

Arctic vault (2023) is te zien in De Proef in Frederiksoord. FOTO: MICHAEL NAJJAR

5-9-2025, Musée magazine, MACHINE ENTANGLEMENTS | THE NOORDERLICHT BIENNIAL

MUSÉE

AVANGUARD OF PHOTOGRAPHIC CULTURE

SEP 5 MACHINE ENTANGLEMENTS | THE NOORDERLICHT BIENNIAL 2025

NET OUT

Source: De Wilt, E., Museum, Singapore: image courtesy of the artist and The Noorderlicht Biennial 2025. © StudioDeWilt, B.

Paris Photo

13-16 Nov. 2025, Grand Palais

12 July - 7 September, 2025

Machine Entanglements

The Noorderlicht Biennial 2025

The Noorderlicht Biennial 2025, titled Machine Entanglements, marks the festival's 28th edition with exhibitors spread across venues in Groningen, Friesland, and Drenthe. This year's theme explores the delicate relationship between technology, ecology, and cultural heritage, posing timely questions about how digital tools reshape both our natural environments and collective history.

At Musée Belvédère, artists investigate how AI, satellite imagery, and digital surveillance shape perceptions of biodiversity, challenging traditional notions of 'culture' as an act of constant mediation. Other venues highlight projects under the 'Heritage Futures' strand, where contemporary practitioners reinterpret colonial histories and consider how digital technologies can perpetuate or dismantle inherited narratives.

Among the standout works is Citra Abdi's *Avatar* (2024), which uses glitch art from Google Street View to reveal the forgotten, more technologically advanced experiences of her subjects. Such pieces demonstrate the festival's ongoing commitment to pushing photography beyond its conventional boundaries, positioning it as a tool of critique and discovery.

Machine Entanglements succeeds in being more than an exhibition; it is a dynamic conversation, urgent and resonant in a world where technology and nature are no longer separate.

THE MUSÉE MAGAZINE DIGITAL ARCHIVE

€45.00 for One Year (Annual Digital Access)

21-9-2025, Dagblad van het Noorden, Groningse fotografe Jedidja Smalbil brengt schippersverhalen tot leven in jubileumtentoonstelling World Press Photo

Groningse fotografe Jedidja Smalbil brengt schippersverhalen tot leven in jubileumtentoonstelling World Press Photo

Ilind Pietersma · 21 september 2025, 17:02 · Beeldende kunst

Deel dit artikel

Fotograaf Jedidja Smalbil op de expositie 'Rauw Vermogen' in de voormalige fabriek van Niemeyer in Groningen. Foto: Nienke Mast

Abonneer je en lees al het laatste

22-9-2025, De Volkskrant, 70 jaar World Press Photo met een zelfkritische, soms ontluisterende maar ook komische tentoonstelling

70 jaar World Press Photo met een zelfkritische, soms ontluisterende maar ook komische tentoonstelling

23-9-2025, The Art Newspaper, As World Press Photo turns 70, is it time for photojournalism to move forward from a history of harm?

Subscribe

THE ART NEWSPAPER

Digital Editions Newsletters Sign In / Create account

Art market Museums & heritage Exhibitions Books Podcasts Columns Technology

Adventures with Van Gogh

The art world in your pocket for every year of your degree. Get a 3-year student subscription today. [Subscribe](#)

Exhibitions Feature

As World Press Photo turns 70, is it time for photojournalism to move forward from a history of harm?

The sought after award is celebrating its anniversary with an introspective exhibition—but questions remain about its value in today's world

A view outside the exhibition *What Have We Done? Unpacking 7 Decades of World Press Photo* at MocoMoco, Noorderlicht. Photo: Tim van der Kulp

Philippa Kelly
23 September 2025

Share [in](#) [f](#) [t](#) [e](#)

1-10-2025, Esquire Italia (print), non ci fa più male?

non ci fa più male?

L'insensibilità è il riflesso della disinformazione o dell'inaridirsi dell'animo umano? Che ruolo assume l'immagine fotografica nel racconto delle tragedie della Terza guerra mondiale che consuma a pezzi il pianeta? Le riflessioni di *Esquire Italia* sull'anedestesia da dolore

Giulia, Khan El-Badri, gli esseri nella Libano...
Tutti insieme rappresentano il...
sopra le teste. Insieme a i più fragili...
La discesa nella guerra...
Dovremmo ripartire da Eschilo, "pathematos", l'apprendimento attraverso la pena. Ma non sappiamo farci i conti

Guardiamo l'abisso, vediamo solo numeri

Testo di Andrea Malaguti

per questo, considerata l'immagine dell'attentato...
La discesa nella guerra...
Dovremmo ripartire da Eschilo, "pathematos", l'apprendimento attraverso la pena. Ma non sappiamo farci i conti

Esquire Italia

GALLERY
MUSTAFA HASSOUNA
By JOHN LEECH

The year is the 70th anniversary of World Press Photo, the international award for the best photograph of the year. The gallery features a selection of Hassouna's work, which has been a regular presence in the award's history. Hassouna's work is characterized by its focus on the human condition, often capturing moments of profound suffering and resilience. His images are not just records of events but powerful statements on the human experience. Hassouna's work has been a regular presence in the award's history, and his images are not just records of events but powerful statements on the human experience.

EL WORLD PRESS PHOTO ES EL PREMIO DE FOTOPERIODISMO MÁS PRESTIGIOSO DEL MUNDO Y CUMPLE 70 AÑOS. REVISAR LAS IMÁGENES GALARDONADAS DURANTE ESTAS DÉCADAS NO SOLO NOS ENFRENTA A LAS GRANDES TRAGEDIAS DEL PLANETA, TAMBIÉN NOS DEJA UNA TERRIBLE MONSTRACIÓN...

NO APRENDEMOS NADA

70 AÑOS DEL PREMIO WORLD PRESS PHOTO

POD: JESÚS GÓMEZ

KOSOVO, 1999
El bombardeo de la ciudad de Kosovo por parte de la OTAN en 1999 fue un momento crucial en la historia reciente. La imagen muestra a una mujer llorando en un momento de profunda tristeza y desesperación.

VIETNAM, 1969
Una fotografía que cambió la historia. La imagen muestra a un niño vietnamita corriendo por una carretera, cargado con un enorme peso de napalm que le impide avanzar. Este momento se convirtió en un símbolo de la crueldad de la guerra.

IRAQ, 1991
El conflicto entre Irak y Kuwait en 1991 fue un momento crucial en la historia reciente. La imagen muestra a un soldado iraquí corriendo por una carretera, cargado con un enorme peso de napalm que le impide avanzar.

LA GUERRA DE VIETNAM FUE LA PRIMERA EN LA QUE LA FOTOGRAFÍA TUVO UN IMPACTO DIRECTO. CAMBIÓ LA OPINIÓN PÚBLICA DE ESTADOS UNIDOS RESPECTO AL CONFLICTO, POR ESO EN IRAQ SE DIFICULTÓ EL ACCESO DE LOS FOTÓGRAFOS Y SE CREÓ LA FIGURA DEL 'EMPOTRADO'

LIBERIA, 1997
El país de Liberia sufrió un conflicto interno en 1997. La imagen muestra a una mujer llorando en un momento de profunda tristeza y desesperación.

ARGELIA, 1997
El país de Argelia sufrió un conflicto interno en 1997. La imagen muestra a una mujer llorando en un momento de profunda tristeza y desesperación.

Le Monde

ER EN S'abonner

Menu Guerre en Ukraine Affaire Jeffrey Epstein International Planète Politique Société Économie Médias Culture Le Goût du Monde Sciences Sport Podcasts

CULTURE • PHOTOGRAPHIE

Le World Press Photo fait son autocritique

Pour ses 70 ans, l'association qui décerne le célèbre prix de photojournalisme a choisi de confier une exposition à la photographe Cristina de Middel, qui pointe les figures imposées et les clichés dans les images primées. Une réflexion incomplète, mais stimulante.

Par Claire Guillot (Groningen [Pays-Bas])
Publié le 17 octobre 2025 à 15h58, modifié le 18 octobre 2025 à 12h07 - Lecture 4 min.

Lire plus tard

Article réservé aux abonnés

Photographie de Georges Mérlillon, prise au à Nogorac (Kosovo), en 1990. GEORGES MÉRILLON/GAMMA

Certaines photos primées par le World Press, le prix le plus célèbre du photojournalisme, ont marqué l'histoire, voire défini la façon dont on se souvient de certains événements : la guerre du Vietnam à travers la petite fille brûlée au napalm, le drame des réfugiés syriens sous le prisme du petit Aylan, enfant dont le corps s'était échoué sur une plage turque... Difficile d'oublier cet homme au visage entaillé à coups de machette, réchappé par miracle du génocide contre les Tutsi, saisi par James Nachtwey en 1994. Ou cette veillée funèbre, au Kosovo, en 1990, aux allures de peinture religieuse photographiée par Georges Mérlillon, qui annonçait le début de la guerre de Yougoslavie.

RTV Midden-Groningen Home Verkiezingen Over ons Regio FM Regio TV Kijk Regio TV Luister Regio FM Contact

Slochteren door de ogen van zijn inwoners

Twain Siertsema december 15, 2025

Slochteren – In de Fraeylemaborg in Slochteren is in samenwerking met kunstgalerie Noorderlicht uit Groningen de foto-expositie "Van Ons, Voor Morgen" geopend. De tentoonstelling toont het dagelijks leven van inwoners van Slochteren, vastgelegd door professionele fotografen die hen gedurende enkele maanden volgden. De deelnemers kozen zelf een fotograaf na een auditeronde, op basis van een persoonlijke klik.

Volgens medewerker Nynke Mekkes van Hoorn laat de expositie zien wie de inwoners van Slochteren werkelijk zijn, los van het vaak dominante beeld van aardbevingsproblematiek. "De tentoonstelling biedt een intieme inkijk in de veelzijdigheid van het dorp en benadrukt de kracht van de gemeenschap en het leven buiten de stad Groningen."

Om de betrokkenheid van het dorp te vergroten, zijn inwoners van Slochteren uitgenodigd om de expositie en de Fraeylemaborg gratis te bezoeken tijdens het openingsweekend. De expositie ondersteunt daarmee niet alleen de identiteit van het dorp, maar versterkt ook de verbinding tussen de bewoners en de historische borg.

Type hier de zoekopdracht Zoek

Regio FM

Luister live

Agenda

- Wintervogels spotten bij Zuidlaardermeer
15 december 26, 2025
- De Lantings spelen in De Schans
15 december 26, 2025
- Dorpsdiner met Amerikaans buffet
15 december 26, 2025
- Woldvinken zoeken

Persbijlage

Overzicht

12-1-2025

Focus Magazine

Laatste kans: Pixel Perceptions bij Noorderlicht

22-3-2025

Omrop Fryslan

Van fabriek naar museum: de ziel van Philips in nieuwe tentoonstelling

4-4-2025

liwwadders

Noorderlicht op World Expo 2025 Osaka Kansai

14-4-2025

Groninger Internet Courant

Afstudeershow van Minerva komt er weer aan, met Niemeyer als een van de expositieruimtes

29-4-2025

Dagblad van het Noorden

Expositie '75 jaar Philips' toont: bedrijf bepaalde groei van Drachten

1-5-2025

Visit Groningen

Noorderlicht Biennale: Machine Entanglements

1-5-2025

Creative Suite

Noorderlicht Biennale 2025 Call for artworks

1-5-2025

BK informatie

Noorderlicht Biennale - agenda

1-5-2025

Fast Forward

Open call Biennale 2025

7-5-2025

Focus Magazine

Binnenkort: Noorderlicht Biennale: Machine Entanglements

26-5-2025

For Photographers only

Noorderlicht Biennale – Machine Entanglements

28-5-2025

Museumtijdschrift

Jubileumeditie Noorderlicht Biennale bij Museum Dr8888

28-5-2025

Algemeen Dagblad

Meer dan 70 kunstenaars tonen werk tijdens Noorderlicht Biennale in Groningen, Friesland en Drenthe

28-5-2025

Headliner

Meer dan 70 kunstenaars tonen werk tijdens Noorderlicht Biennale in Groningen, Friesland en Drenthe

28-5-2025

Dagjeweg.nl

Jubileumeditie Noorderlicht Biennale bij Museum Dr8888

30-5-2025

Digifoto starter

Noorderlicht Biennale 2025: Ontdek hoe technologie onze wereld beïnvloedt

31-5-2025

Digifotopro

Noorderlicht Biennale viert jubileum met 70 kunstenaars

1-6-2025

Groot Friesland

Noorderlicht-tentoonstelling in Museum Belvédère toegespitst op de relatie tussen technologie en ecologie

1-6-2025

Kunstpunt Groningen

NOORDERLICHT BIËNNALE: MACHINE ENTANGLEMENT

1-6-2025

Villa d'Arte

Jubileumeditie Noorderlicht Biennale opent gelijktijdig in Groningen, Friesland en Drenthe

1-6-2025

Stay in Groningen

Noorderlicht x Pride x Noorderpoort

6-6-2025

Brekt

Noorderlicht onderzoekt de verstrengeling met technologie en de wereld

12-6-2025

Noordernaars

Noorderaars - agenda

17-6-2025

Dagblad van het Noorden

Noorderlicht Award en vier academieprijzen voor studenten Minerva Groningen

17-6-2025

OogTV

Minerva-studenten in de prijzen met afstudeerwerk

20-6-2025

Focus Magazine

IN FULL COLOUR: Onder de huid, in het licht

2-7-2025

Pf Fotografie Magazine

Noorderlicht Biennale: Machine Entanglements

3-7-2025

De Geitenbode

Noorderlicht Biennale komt naar Friesland

6-7-2025

Meppeler Courant

Historische tuinbouwschool De Proef onderdeel van Noorderlicht Biennale

6-7-2025

Stellingwerf.nl

Historische Historische tuinbouwschool De Proef in Frederiksoord voor het eerst onderdeel van Noorderlicht Biennale

8-7-2025

OogTV

Bekijk hoe technologie de wereld beïnvloedt in de tentoonstelling: 'Machine entanglements'

11-7-2025

Dagblad van het Noorden (online)

Te zien in de Niemeyerfabriek in Groningen: hoe we verknoopt zijn met machines en algoritmes

11-7-2025

Dagblad van het Noorden (offline)

Te zien in de Niemeyerfabriek in Groningen: hoe we verknoopt zijn met machines en algoritmes

11-7-2025
Nai oio
[Noorderlicht Biennial: Machine Entanglements](#)

12-7-2025
Groot Heerenveen
[Noorderlicht - Machine Entanglements](#)

12-7-2025
Omrop Fryslan - live uitzending van cultuurprogramma Erop út Op & Ut op TV, omrop Fryslan

14-7-2025
NPO radio 1 (MP4), Radio 1 Journaal, reportage
<https://www.nporadio1.nl/programmas/nos-radio-1-journaal>

15-7-2025
Adam Mickiewicz Instytute
[Biennale Noorderlicht 2025: Machine Entanglements – Art in an. Age of Technological Revolution](#)

15-7-2025
De Westerkrant
[Jubileumeditie Noorderlicht Biënnale geopend in voormalige tabaksfabriek Niemeier](#)

31-7-2025
ArtDependence
[World Press Photo to open Major Exhibition to Mark 70th Year Anniversary](#)

1-8-2025
Lulop.com
[70 Years of World Press Photo](#)

1-8-2025
foto-agenda.nl
[What have we done? 70th anniversary World Press Photo exhibition](#)

1-8-2025
photography-now.com
[Exhibition What Have We Done?](#)

9-8-2025
NRC (online)
[Als een tomaat of koe tegenstribbelt, probeert de mens met technologie de natuur onder de duim te krijgen](#)

9-8-2025
NRC (print)
[Als een tomaat of koe tegenstribbelt, probeert de mens met technologie de natuur onder de duim te krijgen](#)

10-8-2025
Fotoexpositie.nl
[De wereld op zijn kop in Groningen!](#)

10-8-2025
All About Photography
[What Have We Done? Unpacking 7 decades of World Press Photo](#)

11-8-2025
Open Society Foundations
[Q&A: Visual Witnesses: Photojournalism in a Changing World](#)

11-8-2025
Focus Magazine
[Binnenkort: World Press Photo - What Have We Done?](#)

12-8-2025
Dagje weg.nl
[Dagtrip van de redactie Friesland, Groningen, Drenthe](#)

13-8-2025
F-Stop Magazine
[World Press Photo at 70 @ Noorderlicht](#)

19-8-2025
NPO klassiek - AvroTros - Opium - interview
[Het gesprek - Roosje Klap](#)

20-8-2025
NPO Radio 1, VPRO - Nooit meer slapen (in nacht uitgezonden)
[Roosje Klap is te gast bij Nooit Meer Slapen](#)

20-8-2025
Fotografie.nl
[What have we done? World Press Photo exhibition 2025](#)

21-8-2025
Sayart.nl
[World Press Photo Marks 70th Anniversary with Critical Exhibition 'What Have We Done?' Examining Seven Decades of Visual Storytelling](#)

21-8-2025
Digital Camera World
[What have we done? World Press Photo celebrates 70th anniversary with major exhibition](#)

22-8-2025
Dagblad van het Noorden (online)
[Michael maakt foto's op locaties waar een normaal mens niet mag en kan komen](#)

22-8-2025
Dagblad van het Noorden (offline)
[Michael maakt foto's op locaties waar een normaal mens niet mag en kan komen](#)

25-8-2025
Digital Camera World
[Why this World Press Photo 2025 photo story hit me harder than ever](#)

26-8-2025
Villamedia
[World Press Photo's jubileumtentoonstelling What Have We Done?](#)

26-8-2025
Visit Groningen
[Noorderlicht - Machine Entanglements](#)

30-8-2025
Groningen Nieuws
[Jubileumeditie Noorderlicht Biënnale gaat slotweek in met internationaal symposium](#)

1-9-2025
Visit Groningen
[Van ons, voor morgen - Kom kijken op de bijzondere Fraeylemaborg in Slochteren](#)

3-9-2025
Amateur Photographer
[Rethinking Images That Shaped Our World: World Press Photo at 70](#)

5-9-2025
Musée magazine
[MACHINE ENTANGLEMENTS | THE NOORDERLICHT BIENNIAL](#)

15-9-2025
Them Frames
[World Press Photo at 70: Reflecting on Legacy for a Bolder Future](#)

19-9-2025
DeMorgen (print) In beeld

21-9-2025
The Guardian (print)
Eyewitness

21-9-2025
The Guardian
World Press Photo at 70 – in pictures

21-9-2025
Dagblad van het Noorden
Groningse fotografe Jedidja Smalbil brengt schippersverhalen tot leven in jubileumtentoonstelling World Press Photo

21-9-2025
Sikkom.nl
Guitar Hero, tattoo's, muziek en heel veel foto's. Groninger Museumnacht prikkelt alle zintuigen

22-9-2025
pbd cultuurfonds
Tentoonstelling Van Ons, Voor Morgen geeft bewoners Slochteren een podium

22-9-2025
Focus Magazine
World Press Photo – What Have We Done?

22-9-2025
De Volkskrant
70 jaar World Press Photo met een zelfkritische, soms ontluisterende maar ook komische tentoonstelling

23-9-2025
The Art Newspaper
As World Press Photo turns 70, is it time for photojournalism to move forward from a history of harm?

23-9-2025
fotoMAGAZIN
70 Jahre World Press Photo: Ausstellung hinterfragt visuelle Muster

1-10-2025
Under The RUG
70th anniversary of World Press Photo exhibition in Niemeyer

1-10-2025
Esquire Italia (print)
non ci fa più male?

1-10-2025
Photo News (Korea) (print)

3-10-2025
stern.de
Die Bilder, die selbst Geschichte schrieben

4-10-2025
Financial Times (print)
Mustafa Hassouna

10-10-2025
XLSeamanal (print)
70 años del World Press Photo: una magnífica lección de historia (de la que no hemos aprendido nada)

14-10-2025
Amateur Photographer (print)
Framing History

17-10-2025
Le Monde
Le World Press Photo fait son autocritique

8-11-2025
Groningen Nieuws
Rauw Vermogen van Nienke Maat te zien op Lets Gro én op afspraak

1-12-2025
Visit Groningen
Rauw Vermogen - Tijdens WinterWelVaart

15-12-2025
RTV Midden-Groningen
Slochteren door de ogen van zijn inwoners

16-12-2025
OogTV
Noorderlicht neemt na 35 jaar afscheid van hoofdcurator Wim Melis

17-12-2025
Groninger Internet Courant
Noorderlicht neemt na 35 jaar afscheid van hoofdcurator Wim Melis

19-12-2025
Groningen Nieuws
Noorderlicht neemt na 35 jaar afscheid van hoofdcurator Wim Melis

20-12-2025
RTV Westerwolde
Workshops, live visuals, historische foto's, muziek, verhalen-vertellers, films, theater en meer op WinterWelVaart

30-12-2025
Focus Magazine
Noorderlicht presenteert: ESNS Photo

Colofon

Teksten:	Nicolette Bartelink, Roosje Klap, Cashmyra Rozendaal, Dorine Schreurs, Hanne van der Velde, Merijn Vos, Menno de Vries.
Eindredactie:	Roosje Klap
Ontwerp:	Loes Claessens
Accountant:	Van der Meer Accountants
PR Biennale:	START PR
Impactonderzoek:	Buro Mix en Nicola Jeffs

Noorderlicht